

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882. Andra Kammaren. N:o 24.

Torsdagen den 16 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogos och bordlades för andra gången:

Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 2;

Stats-Utskottets Utlåtande N:o 30;

Banko-Utskottets Utlåtande N:o 7; och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 27.

§ 2.

Fortsattes öfverläggningen rörande 1:sta punkten af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående med Frankrike afslutade nya handels- och sjöfartstraktater.

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Ordet lemnades till

Herr Anders Svensson i Lösen, som anförde: Herr Talman! Af den vid Utskottets betänkande fogade reservationen, som jag biträdt, framgår tydligt hvilken ställning jag i denna fråga intager. Det kunde därför vara öfverflödigt för mig att yttra något vidare i frågan, helst så mycket redan blifvit yttradt i densamma, både för och emot, att hvad jag kunde hafva att yttra endast blefve ett uppreparande af det redan sagda; men då jag begärde ordet i går afton, var det för att få berigtiga ett par yttranden som blifvit fälda, det ena af Herr Hedlund, Utskottsledamot, och det andra af Hans Excel lens Herr Utrikesministern. Jag är emellertid besparad det besväret, enär Herr Boström redan upptagit dessa yttranden till besvarande. Jag vill endast med anledning af Herr Utrikesministerns yttrande derom att reservanterna sig emellan torde haft svårt att förena sig om hvad med öfverflöds- och lyxartiklar menades, gifva den be-

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

stämda förklaringen, att man, hvilken ställning i samhället man än må intaga, har samma uppfattning om hvad som menades dermed.

I afseende på saken vill jag nämna, hurusom inom Utskottet en af dess ledamöter motiverade sitt tillstyrkande af traktatens antagande med följande ord, som jag mycket väl erinrar mig och skall söka ordagrant återgifva: Jag må granska denna traktat, huru noga jag vill, och väga dess fördelar och olägenheter mot hvarandra, så är det mig ändå omöjligt att komma till annat resultat, än att vi förlora så och så mycket genom densamma. I denna del är jag ense och instämmer fullkomligt med honom. Men, fortsatte han, jag tillstyrker icke dess mindre traktatens antagande, emedan vi derigenom vinna stabilitet i våra tullförhållanden. Ja, mine Herrar, *deri* ligger kärnpunkten i hela frågan. Man må granska traktatens fördelar och olägenheter, huru mycket man vill, så stå de dock alltid och väga mot hvarandra, och den stabilitet, han anser önskvärd i våra tullförhållanden, kan jag således icke anse eftersträfvansvärd, och när jag icke det gör, kan jag icke heller biträda förslaget om traktatens antagande. Genom trak-taten binder man nemligen kommande Riksdagars handlingsfrihet i af-seende på tullbeskattningen. Tullbeskattningen är en vigtig källa för statsinkomsterna och kanske den vigtigaste af dem alla. Genom den erhåller staten mer än en tredjedel af alla sina inkomster; och det är väl under sådana förhållanden representationens ovilkorliga skyldig-het att tillse, att denna skatt likaväl som alla andra uttages efter så rättvisa grunder som möjligt. Tullinkomsterna utgå, såsom vi veta, hufvudsakligen af de s. k. kassa-artiklarne, hvilka visserligen äro jem-förelsevis få, men dock sådana, att det i synnerhet är den stora mas-san af folket, som har att betala denna tull, och nu vill man det oak-tadt binda sig och för den närmaste framtiden, åtminstone tio år, etablera den satsen, att lyx- och öfverflödsvaror skola snart sagdt gå fria från beskattning, under det att den stora massans behöfsartiklar skola beskattas! Vi hafva för närvarande en skattekomité, som har det vigtiga och svårlösta uppdraget sig anförtrodt att åstadkomma förslag till reglerande af våra skatteförhållanden efter billiga och rätt-visa grunder; vi hafva oss också bekant, att denna komité söker, så att säga, med ljus och lykta efter nya skattekällor, och vi veta äfven, att man derstädes umgås med tanken att föreslå en ölskatt, ja, det har till och med berättats mig, att man ville beskatta kolsyradt vat-ten. Jag vet icke, om detta senare är sant, men det är i alla hän-delser fråga om skatt på öl, hvilken skatt då skulle drabba den stora massan af folket. Af alla de talare, som i går vidrörde denna fråga, hörde jag knappast någon, som ansåg rättvist ur principiell synpunkt, att öfverflöds- och lyxartiklar skulle draga en låg skatt. Sedermera har man anmärkt, att staten i alla fall skulle få så ringa inkomst genom beskattande af dessa lyxartiklar. Det må så vara; det har icke heller jag förbisett, men det torde föga inverka på sa-ken. En och annan talare, som yttrat sig för högre skatt på öfver-flödsartiklar påpekade dervid, att staten har så stora utgifter i per-spektiv, att man måste hafva något i reserv att betäcka dessa utgif-ter med; och öfver denna åsigt gjorde några andra talare sig lustiga.

Jag får dock bekänna, att äfven jag har en dylik uppfattning. Jag är icke så enfaldig, att jag icke ser, att det i stort taget betyder ganska litet, om vi på dessa varor lägga en större eller mindre skatt, men jag håller dock på den principen, att beskattningen skall hvilat på en rättvis grund och därför håller jag också så mycket på, att öfverflödsvaror skola beskattas. Jag vill belysa denna min åsigt med endast ett par exempel, som jag för min del anser gifva stöd för min uppfattning af saken. Jag skall tala om nationens njutningsmedel, och då taga det mest använda, nemligen bränvinet såsom exempel. Då jag uttalar detta ord, ber jag de herrar, som känna sig obehagligt berörda af blotta ordet "bränvin", att, innan de fälla någon dom, åtminstone höra mig till slut. Bränvinet kostar tillverkaren för närvarande cirka 11 à 12 öre pr $\frac{1}{4}$ kanna, men genom produktions- och konsumtionsskatter, som pålagts denna vara, blir priset för afnämnaren fem- à sexdubbelt mot det ursprungliga. Jag vill nu förutskicka den anmärkningen, att jag anser bränvin såsom ett skatteobjekt, som både hör och tål vid att beskattas, men jag fordrar konsekvens i beskattningen, så att, då de lägre klassernas njutningsmedel äro beskattade, böra icke de förmögnare klasserna undandraga sig en följdrigtig beskattning. Man säger väl, att beskattningen af bränvin tillkommit i sedligt syfte. Jag vill då gå litet längre fram i frågan och nämna, att vi hafva några andra varor, såsom kaffe och socker, hvilka äro både närings- och njutningsmedel för den stora massan, men i fråga om dem kan väl icke den satsen gälla, att det är i sedligt syfte, som dessa varor fördyrats. Det är snarare, skulle jag tro, af den omständigheten, att dessa varors beskattning gifver staten medel; och man har därför utan betänkande tillgripit denna utväg. Vi veta nu, att tullen på socker uppgår till ungefär $\frac{1}{3}$ af varans värde och inbringar statsverket nära 9 millioner om året.

Jag skall icke vara långträdig eller inlåta mig på denna frågas detaljer; det torde vara nog, hvad jag nu anfört, för att angifva min ståndpunkt i denna fråga och visa, hvad som för mig här varit bestämmande. Jag vill dock — då jag påminner mig, att en talare på dalabänken i går afton citerade några ord af den stora Sveaskalden, och ehuru jag märkte, att, under det han citerade dessa ord, ett löje hvilade på en och annans läppar — tillåta mig att också citera några ord af en annan skald, och skall, om man också vill häna mig därför, försöka att taga det ganska lugnt. Denne skald, den störste af de nu lefvande som sjunga på norræna tunga, säger: "Från bergen strömmar frosten mot låga dalens fred, från bergen ock de rika bäckar flöda: från höjderna har flärden till folket slagit ned, från höjderna skall ljuset flärden döda." I mina yngre dar hoppades jag, att så skulle ske, men med den större erfarenheten, jag i senare år fått, har jag märkt, att det tyvärr endast varit en enfaldig och from önskan. Mine Herrar, I må icke förtänka, att då jag sett saken ur denna synpunkt, det bestämmer mitt votum mot förslaget; och jag skall be att få sluta mitt enkla anförande med ett litet citat ur en Stockholmstidning för några dagar sedan, och hvori jag för min del

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

fullkomligt instämmer. Det lyder endast: "det torde allt vara klokare att beskatta lyx- och öfverflödsartiklar än att beskatta — skolpojkar"! Jag yrkar afslag på Utskottets förslag.

• Herr Herslow: Jag kan föreställa mig, att efter den långa och i de flesta riktningar uttömmande debatt, som i går egde rum, Kam-maren med en viss fara i dag hör nya namn uppropas och med skäl fruktar att få gårdagens anrättningar serverade uppvärmda. Jag skall så vidt möjligt akta mig härför och endast tillåta mig några anmärk-ningar, mindre öfver traktatsförslaget än öfver gårdagens långa dis-kussion om detta förslag.

Flera af de talare, som i går yrkade afslag å traktaten, klagade bittert öfver de olägenheter eller till och med förödmjukelser, som härflöte af att vara en liten nation. Ja, det är sant, sådana finnas; en af dessa olägenheter är t. ex. den, att vi icke komma långt med vårt eget tungomål, utan äro tvungna att lära oss främmande språk för att begripa och begripas. Men under gårdagens diskussion, ja, redan när jag läste Utskottets betänkande och framför allt reservation-
nen, kom jag att tänka på, huruvida icke våra vänner protektionisterna äro i färd med att bereda oss den ännu mera förödmjukande olägen-
heten, att vi snart ej begripa vårt eget språk. Säkert är att deras uttryck och egendomliga ordförråd mer än en gång tvingar oss att fundera på hvad det eller det ordet egentligen kan hafva att betyda. Jag syftar härmed alldeles icke på i reservationen förekommande främmande ord sådana som "acquits à caution" och andra liknande uttryck, som äro så förskräckligt svåra, att de, efter hvad som visats, icke ens begripits af de gode herrar, som använt dem; utan jag talar om rent svenska ord, hvilka i reservanternas tal nyttjas på ett sätt, att man alldeles hufvudyr skyndar att slå upp ett lexikon, för att få reda på, om de verkligen någonsin kunna ega den betydelse man söker gifva dem.

Jag ber att få anföra exempel. I den Utskottets betänkande vid-fogade reservationen, hvilken man under gårdagens lopp fick återgifven åtminstone tre gånger, berättas oss, att vi genom traktatens antagande göra en förlust på öfver en million. När jag hör ordet *vår förlust*, kan jag naturligtvis icke underlåta att göra mig frågorna: hvilka äro dessa *vi* som förlora? Till hvilken förlora *vi*? Och huru uppkommer förlusten? Äfven sedan jag efterskänt reservanterna de hundratusen kronor, hvarmed de genom feladdering fått vårt förlustkonto ökad, återstår dock alltid nära en million, således en för vårt land ganska anseelig summa. Huru förklaras nu denna förlust?

Jo, vi beslöto år 1880, att *om* Frankrike förkastade den ifråga-satta handelstraktaten eller Sverige å sin sida beslöt att icke antaga densamma, skulle vi fastställa så och så höga tullsats. Nu år 1882 räknar man ut, att *om* vi efter handelstraktatens förkastande började tillämpa dessa högre tullsats, så skulle vi derpå göra en vinst af en million; och *som* vi icke synas vilja tillägna oss den vinsten, ja, så göra vi en förlust på en million. Märkom väl, det är här icke fråga om skillnaden emellan vår tullinkomst efter *nu gällande* tullsats och

den tullinkomst vi skulle få efter den föreslagna franska traktatens bestämmelser; ty denna skilnad erkänner man uppriktigt vara en ren obetydlighet. Reservanternas resonnement påminner mig om, hurusom, när jag härom dagen jemte en bekant passerade förbi ett hörnhus här i staden, denne berättade mig att han för någon tid sedan kunnat köpa huset för 130,000 kronor och att det nu nyligen sålts för 170,000 kronor; "detta gör mig", tillade han, "en ren förlust på 40,000 kronor". Då mannen i fråga var en rutinerad affärsman, hoppas jag emellertid att han ej utan vidare gick hem och bokförde denna sin förlust på årets vinst- och förlustkonto. Men uppenbart är, att *hans* förlust var af alldeles samma art som den *vi* här förmenas göra.

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Ännu ett egendomligt förhållande är det med denna "vår förlust". Om ifrågavarande traktat blifvit förkastad från vare sig Frankrikes eller Sveriges sida, så hade svenska staten naturligtvis haft en obestridd rätt att uttaga dessa 8 eller 9 hundra tusen kronor i ökade tullinkomster. Men af hvem tager då staten dessa penningar? Jo, naturligtvis af konsumenterna. Det är således af oss sjelfva staten skulle hafva kommit att uttaga denna omordade million, af hvar och en, som dricker ett glas konjak eller ett glas vin, som använder oljekakor i sin ladugård eller terpentinolja i sin fabrik. Nu inträffar det emellertid, att staten icke kommer att taga ut dessa penningar, och då gå *vi*, som skulle betala, omkring och beklaga oss öfver, att vi "*förlorat*" en million. Om någon eger makt och befogenhet att taga en krona från mig, men han ej gör det, utan jag finner min krona lugnt kvarliggande i min ficka — nog är det ett besynnerligt uttryckssätt, om jag då klagande utbrister: jag har förlorat 1 krona. Men på detta sätt är det ju som *vi*, svenska nationen, denna gång förlorat 1 million. Jag medger dock, att protektionisterna hafva något större rätt än *vi* andra att här säga *vi*; ty, som bekant, veta de vanligen ställa så till, att när staten i tull uttager 1 krona till sig, så tager den samtidigt 2 kronor till dem.

Men det är ej blott ordet *förlust*, som tages i en sådan der konstig betydelse; andra ord och uttryckssätt finnas som äro lika märkvärda. Så t. ex. påstås i reservationen och påstods oupphörligt i går, att vår import från Frankrike uteslutande bestode af *lyx- och öfverflödsartiklar* samt af den *franska förädlingsindustriens* öfverförfinade produkter. Hans Excellens Utrikesministern berörde i går denna punkt. I parentes måste jag anmärka den underliga asketism, som utmärker herrar protektionister — i deras tullbetänkanden. Ty der afsky de "lyx och öfverflöd" på ett sätt som jag visserligen icke återfinner i deras lefnadssätt, der jag tycker att de tillåta sig fullt utlika mycken lyx som vi andra. Och jag tillägger, att sträfvandet att helt utrota den menliga "njutningslystnaden" alltid visat sig ogenomförbart, äfven för högre och vida renare religioner än skyddstullsläran. Men detta, som sagdt, i parentes; för att pröfva berättigandet af deras ofvan återgifna beteckningar, ber jag att få något närmare granska beskaffenheten af vårt varuutbyte med Frankrike.

Vår import från och export till detta land utgjorde i millioner kronor:

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

	år 1850	1860	1870	1875	1880
Import	0,719	1,792	4,082	10,129	6,466.
Export	3,111	7,705	16,616	24,687	28,699.

För dem, som hylla handelsbalansens teori och anse vinsten af det internationella varuutbytet för hvarje särskildt land bero på dess utförsels öfverskott öfver införseln, framgå redan af dessa siffror två saker, som borde vara särdeles tillfredsställande: *den ena*, att Sveriges export till detta land ständigt och högst betydligt (i medeltal 4 å 5 gånger) öfverskjuter importen, *den andra* att, oaktadt både export- och importsiffrorna stiga, den förra dock stiger med ofantligt mycket större belopp än den senare. På de 30 åren från 1850 till 1880 har importen höjt sig med cirka $5\frac{1}{2}$ millioner, men exporten med cirka $25\frac{1}{2}$ millioner. Och se vi till de 5 sista årens statistiska uppgifter, så ser det ut, som om ifrån år 1876, då vår införsel från Frankrike nådde sitt högsta belopp, densamma vore stadd i ett sjunkande, då deremot utförseln alltjemt fortfar att stiga.

	år 1876	1877	1878	1879	1880	
Import	11,601	9,287	8,014	5,469	6,466	millioner kronor,
Export	25,335	24,943	26,002	27,829	28,699	„ „

Efter alla hittills gällande regler för protektionistisk uppfattning måtte väl detta vara den vackraste proba på den sunda och lyckliga beskaffenheten af vårt varuutbyte med Frankrike. Att merkantilsystemets och skyddstullarnes anhängare med sådana siffror för ögat visa sig missbelättna och motsätta sig beståndet och utvidningen af vår af-färsförbindelse med detta land, förefaller mig därför hardt när obegräpligt. Det är tydligen icke blott *orden* de byta bort för oss, de byta äfven bort sina *egna åsikter*; de erinra mig om en del australstammar, hvilkas språk hvart tionde år förändrar sig till komplett oigenkänlighet, därför att de under denna tid fullständigt förändra föreställningar och begrepp.

Dock, låtom oss vara rättvisa! En förklaringsgrund till den protektionistiska motviljan mot konsoliderandet af vår handelsförbindelse med Frankrike kan dock finnas. Det är sant, att vår export är 5 gånger så stor som vår import och att den alltjemt stiger; men det kan ju vara möjligt att, under det att den förra, såsom man i en föraktande ton framhåller, hufvudsakligen utgöres af "råvaror", så består den senare hufvudsakligen af fabriksalster, egnade att göra många och stora grenar af vår egen fabriksrörelse en skarp konkurrens. Häri-från alltså faran och förskräckelsen! Och vi äro härmed inne på frågan om rättigheten af herrar reservanters påstående, att vår import från Frankrike utgöres af den "franska förädlingsindustriens" förfinade produkter, medlen för en "högt uppdrifven njutningslystnads" föga berättigade tillfredsställande.

Franska importens hufvudartiklar hafva under de sista 5 åren enligt våra tulljurnaler utgjorts (värdet angifvet i jemna tusental kronor):

	år	1876	1877	1878	1879	1880
Bomull	...	531,000	1,356,000	103,000	4,500	—
Kaffe	...	1,100,000	603,000	583,000	406,000	212,000
Ull	...	870,000	63,000	247,000	31,000	—
Oljekakor	...	604,000	210,000	25,000	21,000	152,000
Vin	...	1,300,000	1,415,000	1,760,000	633,000	1,310,000
Drufbränvin	...	730,000	950,000	1,750,000	2,214,000	2,478,000
Plommon	...	211,000	216,000	182,000	138,000	150,000
Socket, raffineradt		3,750,000	2,040,000	1,215,000	680,000	102,000

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

Granska vi dessa artiklar, hvilka i allmänhet representera mera än $\frac{3}{4}$ af hela den årliga importen, så finna vi snart svaret på den framställda frågan. *Bomull* och *kaffe* äro varor, som hvarken Sverige eller Frankrike producera, utan hvilka Sverige köpt från tillfälliga lager på den franska marknaden. Till en del gäller detsamma äfven om artikeln *ull*. I hvarje fall måste de, liksom artikeln *plommon*, väl snarare anses som råvaror än fabriksalster. Till den "förfinade franska förädlingsindustriens" produkter kunna i sjelfva verket heller knappast räknas hvarken *oljekakor*, *vin* eller *drufbränvin*. De äro egentligen fabriksalster; åtminstone måste de i lika hög grad anses vara Frankrikes naturliga produkter, som stångjern och hyfladt trä äro Sveriges. Deraf deras stora betydelse för de franska traktatsunderhandlarne, liksom de sistnämnda artiklarnes betydelse för våra. Man har såsom en eftergift åt den franska förädlingsindustrien förebrått desse den nu föreslagna tullnedsättningen å vin på buteljer till likhet med tullen på fatvin. Men jag kan knappt finna att tappning och korkning kunna anses såsom "förädlingsindustri". Och att varan genom denna procedurs försiggående i Frankrike kommer att synnerligen förädlas, tror jag icke heller; erfarenheten talar deremot. Det vin som, hufvudsakligen genom de kringsvärmande franska vin-agenternas försäljning till privatpersoner, hittills inkommit buteljeradt, har visst icke i allmänhet, såsom i går gång på gång påstods, hört till de dyrare och ädlare vinerna; mången som hos en vän hedrats med att få smaka ett — som det vanligen vid sådana tillfällen heter — "af mig sjelf direkt på butelj importeradt Bordeauxvin" — torde ännu med hemlig fasa erinra sig detta "förfinade njutningsmedel".

Ingen af alla nu omnämnda artiklar är emellertid af den art, att den direkt konkurrerar med någon motsvarande svensk fabriksindustri. Det är deremot förhållandet med artikeln *raffineradt socker*, och som vi veta, har just den franska raffinaden varit en af alla andra länders raffinaderier ytterst fruktad konkurrensartikel, på grund af det direkta premieringssystem, som nu gällande franska drawbachsbestämmelser innebära. Sjelfva det mäktiga Englands sockerindustri har varit nära att af detsamma tillintetgöras. Men hur är förhållandet hos oss? Jag har tillåtit mig uppgifva de siffror som besvara frågan. Sockerimporten från Frankrike har från $3\frac{3}{4}$ millioner kronor gått ned till ett värde af cirka 100,000 kronor, med ett ord: sjunkit till $\frac{1}{35}$ af hvad den var för 5 år sedan. Ingenting kan fullständigare ådagalägga, hvad som äfven från andra håll bestyrkes, att den svenska

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

sockerindustrien under senaste år gått ofantligt framåt, att den åtnjuter allt det skydd, hvaraf den har behof, och att den i vår raffinadimport från Frankrike icke längre har någon beaktansvärd medtäflare.

I 1880 års franska import förekommer plötsligen en stor importartikel, som ej förut synt till, men här tager rang som n:o 3 bland dem alla och ej obetydligt höjt slutsumman. Den heter — jag förmodar man väntar sig namnet på någon ny fransk "förädlings- och lyxartikel" — *saltad sill*, till ett värde af kronor 470,000. Det norska sillfisket för året hade varit klen, det franska deremot, hvilket, som jag tror, drifves med statsunderstöd hufvudsakligast på de skottska bankarne, hade varit ovanligt gifvande; och så köpte vi varan billigast der. Nog var det fördelaktigt för landet; men illa var att sillen härmed skulle komma att tynga på den franska importen, hvilken — försäkrar oss ju reservanten — "endast afser tillfredsställandet af en högt uppdrifven smak för njutningar i alla rigtningar".

Men dessa för vår fabriksnäring så farliga, franska förädlingsindustriens alster, hvar blifva de då af? Jo, säger man, tänk på de franska tygerna, det franska sidenet! Men har man också tagit reda på värdet af de från Frankrike hit införda tygerna — jag talar naturligtvis om den direkta importen, ty endast för den är det som traktaten stipulerar? Af väfnader, *alla* slag, siden- och halfsiden-, ylle- och halfylle-, bomulls- och linne-, infördes tillsammans (i jemna tusental kronor)

år	1876	1877	1878	1879	1880
kronor	88,000	64,000	67,000	57,000	85,000,

således för omkring 72,000 i medeltal om året — simplare tyger såväl som dybarare. Är det denna import, till sina dimensioner vida oanseligare än jag tror de fleste hafva föreställt sig, som man nu vill inbilla oss kan blifva olycksbringande för vår inhemska väfnadsindustri, med dess till ett tjugutal millioner uppgående tillverkningsvärde? Och är det detta franska siden (år 1880 uppgående till: helsiden 5,276 kronor och halfsiden 11,556 kronor), som skall vittna om den förfärande tillväxten af en omoralisk lyx i vårt land. Förhållandet är nu tvärtom, att det franska sidenet är alldeles för luxuriöst, alldeles för dyrt för oss; vi nöja oss med de billigare tyska och engelska sorterna.

Men alla de andra franska lyxartiklarne! Tänk på tryffel, sade man i går. Ja, den uppgår verkligen till 12,000 kronor, hvaraf jag nog tror att $\frac{3}{4}$ användas i vår "syndiga hufvudstad"; men något förfärande belopp är detta väl ändock icke. Nå, men det franska porslinet, på hvilket man till och med vill nedsätta tullen? Ja, det infördes till ett värde af 13,661 kronor. Och de franska tapeterna? Importen uppgår till kronor 15,894. Äfven den, som finner dessa siffror betydliga, skall dock säkerligen medgifva mig, att i vårt internationella varuutbyte spela de ej någon *stor* roll. Kanske skall han också i hemlighet erkänna, trots de många motsatta antydningarne i går, att äfven om man på dessa artiklar "för statens behof" höjer tullen, ända till 100 eller 200 procent af värdet, lära de dock ej komma att lemna oss något synnerligen värdefullt bidrag till "lösningen af de stora fosterländska frågorna".

Man talade om vår hotade linneindustri, och jag skulle vilja visa, att äfven med de nu föreslagna tullsatserna den inhemska linneväfna- den åtnjuter mycket högre skydd än den tyska nyligen fått, ja, högre till och med, än de tyska linnefabrikanterna sjelfva begärde. Man talade om våra mekaniska verkstäders behof af skydd för maskiner; och jag skulle vilja ådagalägga huru just dessa verkstäder framför allt behöfva att sjelfva till billigt pris kunna införa sina arbetsmaskiner, för att alltid kunna hålla sig i jemnhöjd med den utländska industrien. Men detaljer skulle här föra mig för långt. Från talet om vår franska import öfvergår jag till en blick på vår export till Frankrike.

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Och här kan jag vara ytterst kort. Ty här är det icke företrädesvis småkramets målsmän, här är det representanterna för våra stora, för världsmarknaden arbetande industrier, som taga ordet. Och de förklara alla, att traktaten väl ej är hvad de önskat, men alltid bättre än ingen, och yrka enstämmigt på dess antagande. Må man ursäktas att jag gifver deras yttranden bättre vitsord än våra teoretiserande protektionisters försäkringar, att traktaten är värdelös för vår export. Och må man ursäktas mig att jag här kastar tillbaka på protektionisterna sjelfva den beskyllning för "teoretiserande", som de vanligen rigta på frihandels män. Vi stå här på basis af 15 års praktisk erfarenhet om franska handelstraktatens stora och välgörande inflytande på vår affärsförbindelse med detta land. Hvilka praktiska skäl hafva *de* att häremot göra gällande?

Samma förhållande är det med sjöfarten. Äfven här säga traktatens motståndare, att saken ej vidare rör oss, under det att denna stora närings egna representanter förklara att viktiga intressen sättas på spel, om traktaten förkastas. Vi hafva hört det af deras offentliga uttalande i pressen, vi hörde det i går här i Kammaren af en talare, som förr länge fört fartyg i franska hamnar och nu drifver omfattande rederiaffärer på detta land. Våra trävaruexportörer tala likaledes om nödvändigheten att genom tillförsäkring åt vår sjöfart af minsta möjliga kostnader bereda vår träutförsel billiga frakter till de franska hamnarne. Härtill svarar reservanten, att frakternas belopp just ej vidare intresserar oss, eftersom frakten i allmänhet drabbar mottagaren, ej afsändaren af en vara. Ingen uppgift kan vara mera vilseledande. Det är sant, att fraktbeloppet i allmänhet erlägges af köparen, men lika sant är att en höjning eller sänkning i frakterna nästan alltid "drabbar" — och med hela sin vikt drabbar — säljaren. Så snart icke frakterna samtidigt höjas eller sänkas öfver hela världen, blifver så alltid förhållandet. Ty köparen beräknar varans värde vid sitt eget lands tullgräns; kan han köpa samma vara i tvenne länder, men frakten från det ena landet ställer sig dyrare, så betalar han det landet jemnt så mycket mindre för dess vara, som frakten är högre. Om varans kostnad vid tullgränsen uppkommit genom högt varupris och låg fraktkostnad eller genom lågt varupris och hög fraktkostnad — det är för köparen alldeles likgiltigt. Men är det också likgiltigt för säljaren?

Ett ord om det nu för franska sjöfarten etablerade premierings-

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.*
(Forts.)

systemet. Man yttrade i går med stor säkerhet, att detta system för alltid komme att förblifva, att man i Frankrike vore odeladt nöjd dermed och att derföre dess borttagande mot återinförande af tonnagesafgiften aldrig vore att befara. Jag är alldeles icke så säker på den saken som herrar reservanter. I franska pressen, och dertill i så betydande fackorgan för den franska affärsvärlden som *Economiste français*, har jag ofta läst mycket ljungande artiklar, som förklarade att, om den inhemska sjöfarten nödvändigt behöfde skydd, så borde man återgå till tonnagesystemet; tonnagesafgifterna betalas nemligen af den utländska sjöfarten, men premieringen drabbar landets egen budget. Frankrike skall säkert aldrig lyssna till dessa yrkanden, så länge det ännu har utsigt att få en handelstraktat med England omsider till stånd. Men faller denna dess plan ohjelpigt, så kommer man nog att allvarligt fundera på att bortskaffa premieringssystemet och i stället lägga de gamla bördorna på den utländska sjöfarten.

Bland de argument, som anförts, skall jag slutligen beröra det som hemtas från vår internationella ställning till Norge. Jag ger traktatens motståndare fullkomligt rätt deri, att vi böra pröfva och afgöra svenska angelägenheter utslutande ur synpunkten af Sveriges intresse; men jag tror att denna frågas närvarande läge vis-à-vis Norge icke är alldeles främmande äfven för Sveriges intresse. Och detta läge är onekligen ledsamt. Antingen Kongl. Maj:t på grund af den allmänna andan i Rikssakten om de förenade rikenas enhet gent mot utlandet anser sig förhindrad eller icke att ingå ifrågavarande aftal blott för det ena af sina riken, eller, derest han så gör, det främmande landet icke vill acceptera en traktat, som nu afser endast en hälft, och dertill den mindre, för franska handeln minst fördelaktiga hälften af den statsenhet, med hvilken Frankrike underhandlat, så blir ställningen densamma: på grund af ett afslag från Sveriges sida förlorar Norge handels- och sjöfartsfördelar med utlandet, på hvilka hela norska folket sätter högt pris. Till större innerlighet i unionsförhållandet bidrager säkert ej en sådan utgång.

Jag skall icke längre upptaga Kammarens tid. Jag ber blott att få tillägga ett ord. De skäl, som framburits af dem som yttrat sig mot traktaten, hafva nästan alla inneburit något som jag funnit väl beaktansvärdt, liksom jag aldrig tviflat, att de utgått från en uppfattning och öfvertygelse lika fosterlandsälskande som min egen. Men mot ett argument måste jag verkligen, på grund af dess moraliska halt, inlägga en gensaga. Det var ett skäl, som man trodde sig särskildt kunna adressera till Andra Kammarens majoritet. Jag tror mig kunna återgifva det ungefärligen så här: Andra Kammarens majoritet bör förkasta traktaten; ty det är ett utmärkt tillfälle att, genom att kasta detta icke synnerligen köttfulla ben åt industrien, skaffa sig sjelf sedermera de värdefullare spanmålstullarne. Jag vill ej närmare orda om beskaffenheten af det föreslagna köpsläendet; men jag ber få uttala den förhoppning, att omröstningen här i Kammaren snart skall visa, att den, som gifvit sådant råd, tänkt för lågt om Sveriges landtmän.

Herr Talman! Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herrar *von der Lancken, Assarsson, Hasselqvist* och *Mårten Trulsson* förenade sig med Herr Herslow.

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Herr Asker: Herr Talman, mine Herrar! Ostridigt är, att traktatsfrågan omfattar viktiga och betydelsefulla statsändamål att främja eller åsidosätta. Med hänsyn till traktatens betydelse i allmänhet kan det väl icke vara rätt att taga jmförelsevis mindre viktiga intressen till utgångspunkter för mindre berättigade anspråk. Frågan bör väl ses i stort och uppfattas från en högre och allmängiltig synpunkt. Det gäller att bedöma, huruvida våra stora, för landet egendomliga, industrier blifva i traktaten tillbörligt beaktade och om denna följaktligen må anses vara till gagn för landet i det hela.

För att stadga ett afgörande omdöme derutinnan kan den ännu gällande traktaten tjena till ledning, och man har då att pröfva beskaffenheten af dess verkningar och i hvad mån dessa äro bestämmande för hvad vi af den nu med Frankrike vilkorligt träffade handels- och sjöfartstraktaten kunna vänta och hoppas.

I dessa hänseenden framställer sig till vårt besvarande den frågan: har landet i statsekonomiskt, kommersielt och industriellt hänseende gått framåt eller tillbaka, sedan den förra franska traktaten afslöts? Våra vänner motståndarne, som i tullpolitiken ingenting lärt och ingenting glömt, påstå visserligen det senare vara fallet, och att vissa näringsgrenar i vårt land lidit afbräck under tiden för den förra franska traktatens tillämpning. Nåväl, jag tillåter mig, i den ordning jag framställt dem, att besvara dessa frågor med de siffror, som på protektionisternas egen begäran blifvit inhemtade från alla delar af landet och sedermera i tullkomiténs betänkande sammanförts till ett helt.

Har Sverige först och främst lidit någon skada i statsfinansiellt hänseende? Nej! Tullinkomsterna, som 1864 uppgingo till 13 millioner, utgjorde 1879 27 millioner och hade år 1880 stigit till 29 millioner.

Har industrien lidit någon skada i sina väsentliga förvärfsgrenar? Nej! Tillverkningsvärdet vid fabrikerne utgjorde 1864 71 millioner, 1879 134 millioner och 1880 152 millioner. Hafva handtverkerierna lidit? Tullkomiténs utredning svarar derpå att, om man sammanräknar antalet handtverkare och arbetare för stad och land, visas dervid, att antalet vid handtverkerierna sysselsatte personer från år 1860 till 1879 ökats med 64,3 procent, men, om jag räknar från år 1863 till 1879 — hvilket torde vara rätta utgångspunkten — blir tillökningen 87,4 procent. Har utrikes handeln lidit af franska traktaten? Nej! Tillväxten i värdet af in- och utförda varor utgjorde år 1860 omkring 169 millioner, men 1879 omkring 412½ millioner. Hafva konsumenterna lidit? Nej! De hafva tvärtom åtnjutit lindring i skatten för förbrukade varor. Har handelsflottan till- eller aftagit? Hon har vunnit en betydlig tillökning, svarar tullkomitén. Till denna del af ämnet skall jag framdeles återkomma. Några måste väl ändå hafva lidit? Ja, det finnes verkligen en samhällsgrupp af medborgare, som varit och ännu är lidande under trycket af den ännu gällande traktaten med Frankrike; och det är protektionisterna, hvilkas olycksbådande

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

profetior icke förverkligats. Men, säger man, låt vara att landet gått framåt, vi kunna icke förneka det, det är dock icke traktaten som åstadkommit dessa lyckliga förhållanden. Det må gerna medgifvas, att den icke ensam gjort det, utan att det äfven varit andra omständigheter, som dertill medverkat, såsom förbättrade kommunikationer, större kapitalbildning, ökad skatteförmåga, ändamålsenligare arbetsmaskiner och dylikt, men då alla dessa medverkande omständigheter, som jemväl medfört väsentliga lättnader för det industriella arbetet, inträffat under fortgången af den handels- och tullpolitik, som medelst den franska traktaten varit bestämmande, torde väl också dess fördelar icke böra alldeles förgätas. Vill man vara rättvis, kan icke förnekas, att under de förhållanden, som denna traktat bevisligen medfört, densamma jemväl må anses, i sin mån åtminstone, hafva medverkat till landets fortgång och förkofran.

Jag skall nu tillåta mig att i korta drag öfvergå till Utskottets Utlåtande i frågan. Den första punkten i detta Utlåtande börjar med en artighetsförklaring till protektionisterna, och jag har visst ingenting deremot, ty, då Utskottet stälde sig på denna ståndpunkt, trodde det sig hafva intagit en för dem angenäm position, och derom är ju ingenting att säga. Men då Utskottet talar om de olägenheter, som åtfölja traktatbestämda tulltariffer, skulle jag hafva önskat, att Utskottet å andra sidan visat de fördelar för vårt lands industri och handel, som för en bestämd tidsperiod, till exempel tio år, vinnas genom en viss stadga i tull-lagstiftningen, åtminstone för de artiklar, hvilka af traktaten omfattas. Tio år betydade ej mycket i statens lif, men ett tioårigt stillestånd befriar Riksdagen från årliga tullkrig i detta ords obegränsade mening. Det finnes många ledamöter af denna Kammare, som ännu icke hafva någon erfarenhet om, hvad det vill säga att pröfva en tulltaxa, men Herrarne komma nog att vinna denna erfarenhet redan vid innevarande riksdag, och om lyckan är god, kunna vi få hundratals voteringar derom i Kammaren och åtskilliga gemensamma voteringar dessutom. Jag vill visst icke nu profetera något i den vägen, men jag vill på förhand bereda Herrarne på, att tulltaxan är ett vidsträckt fält för tankens och ordets skiftande meningar. Vid en närmare granskning af Utskottets Utlåtande finner man, att Utskottet hufvudsakligen fäst afseende vid de stora industrierna, hvilka, näst jordbruket — som ju är landets modernäring och naturligtvis den förnämsta förvärfskällan hos ett folk — äro landets hufvudnäringar, såsom bergsbruket, sågverksrörelsen, handeln och sjöfarten. Om man nu tänker sig ett afslag på den föreslagna traktaten och deraf föranledd förminskning i tillverkning för vår jernförädlingsindustri och våra sågverk samt minskad sjöfart, hvad tror Herrarne följderna deraf skulle blifva? Vi skola noga ihågkomma, att vid dessa viktiga och stora industrier tusentals arbetarefamiljer hafva sitt bröd och sin arbetsförtjenst. Man talade i går om att man borde skydda arbetarnes intressen, och detta är nog riktigt, men man skyddar deras intressen dåligt, om man afslår traktaten. Följderna deraf skulle visa sig sålunda, att det skydd, man vill bereda vissa små förvärfsgrenar i landet, skulle återstudsa på de stora hufvudnäringarne

och dymedelst åstadkomma förvecklingar och bekymmer, dem jag för Kammaren icke vill teckna.

Utskottet förklarar, att största vigt borde tillmätas den trygghet emot en återgång till den förut i Frankrike rådande sjöfartslagstiftningens grundsatser, som genom traktaten vinnes. Häremot invänder man, att Frankrike genom en lag upphävt de svårigheter, som förut hvilat på sjöfarten, och att man således i det afseendet icke har något att riskera vid att afstå sjöfartstraktaten. Detta är dock icke så säkert att lita på. Fransmännen äro i utöfningen af sin statsekonomi ett fyndigt folk, och man kan icke veta, hvad som kan blifva följden af ett sådant afslag. Man måste ju dessutom medgifva, att ett lands sjöfart spelar en alltför stor och vigtig roll för att försummas, och att statens hela kommersiella lif i väsentlig mån beror på att sjöfarten erhåller den stödjande uppmärksamhet som den förtjenar.

Utskottet upplyser att, "under det den svenska handelsflottans dräktighet från 1864, d. v. s. året näst förr än de ännu bestående franska handels- och sjöfartstraktaterna trädde i kraft, till 1879 nära fördubblats, har vår skeppsfart på Frankrike under samma tid sju-dubblats". Jag frågar Herrarne, om Sverige är ett så rikt land, att det kan kasta bort en förvärfskälla, som visat sig så mäktig och framgångsrik, under det den förra traktaten med Frankrike varit gällande. Vi böra noga besinna verkningarne för landet af våra beslut i stora och vigtiga frågor. I betänkandet säges vidare: Tillgängliga uppgifter angående de af svenska handelsflottan i fart mellan Sverige och utlandet och emellan utrikes orter inseglade bruttofrakter, visa tillika, att medan summan af dessa under de sista åren vexlar emellan 31 och 38,000,000 kronor, de i fart på Frankrike intjenade frakter under samma tid stigit från 2 millioner kronor till 4 millioner kronor". Om nu genom traktatens förkastande vår sjöfart skulle komma att gå tillbaka, huru skulle förhållandena då gestalta sig? Jo, vi finge inställa vårt skeppsbyggeri, redarne nödgades sälja sina fartyg, och hafvets arbetare förlorade sitt lefvebröd. Dessa arbetare i det sociala lifvets tjänst hafva ett hårdt, men icke desto mindre aktningsvärdt yrke och böra icke glömmas eller lemnas utan omvårdnad af folkets representanter.

Den fråga, mine Herrar, hvaröfver ni nu hafva att besluta, är icke endast en nationalekonomisk fråga, den har äfven sin politiska betydelse. Vi hafva redan länge varit förenade med Norges folk, och de begge rikena böra eftersträfvat att lefva i god samdrägt med hvarandra. En talare yttrade i går, att om vi förkasta traktaten, kunna normmännen vidtaga samma utväg som vi, då Norge förkastade myntkonventionen, det vill i detta fall säga att avsluta en särskild handels- och sjöfartstraktat. Men huru komme det väl då att gå med vår sjöfart? Hvad blefve då af Sveriges handelsflagga, som hittills varit vårt lands, vår nationalkänslas stolthet? Vill man väl, att det skall vara Norges flagga ensam, som på alla haf, i alla främmande hamnar skall representera de förenade rikena? Vill man då, att vi icke längre skola räknas bland sjöfartsidkande nationer? och detta fastän vår

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

*Angående
nå nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

skeppsfart visat sig mäktig af en ganska stark utveckling, fastän den visat sig kunna i väsentlig grad bidraga till landets välstånd.

Men icke nog med att en sådan olycka skulle drabba en af våra väsentligaste näringsgrenar, utan följden kunde äfven blifva den, att Sverige skulle förlora i aktning inom det europeiska statsförbundet, och vi hade i sådant fall afträdt från skådebanan på ett sätt, som lemnade föga utsigt till möjligheten att i en framtid kunna återvinna, hvad vi förlorat. För min ringa del vill jag icke från Riksdagen bära med mig ansvaret för ett afslag, men gerna och med fast öfvertygelse skall jag bära min del af ansvaret för ett bifall, förvissad som jag är, att det skall lända till de förenade rikenas gemensamma välfärd:

Herr Talman! Jag kommer att rösta för bifall till traktaten.

Häruti instämde Herrar *A. Andersson* i Intagan, *Boman*, *J. G. Janson*, *Östling*, *P. Persson* i Norrsund och *Schenström*.

Herr Lovén: Förekommen, som jag är, af flere föregående talare skall jag icke blifva mångordig. Jag vill endast yttra några ord om ett och annat, som under diskussionen sig tilldragit.

Till en början ber jag då att få nämna, att jag för min del icke anser vin och siden för nödvändighetsvaror, och jag hoppas den tid skall vara fjerran, då dessa varor af vårt folk räknas såsom behöfsartiklar.

En fortsatt tullfri införsel af maskiner har man uppgifvit innebära en fara för våra mekaniska verkstäder och gjuterier, och till stöd för ett sådant påstående har man velat åberopa åtskilliga siffror, utvisande, hurusom tillverkningsvärdet vid våra verkstäder från 31 millioner kronor, som det utgjorde år 1875, på fem år eller till 1879 nedgått till 18 millioner kronor. Att orsaken till detta tillbakagående dock till största delen legat i förändrade konjunkturer, vill jag söka visa med ett exempel, hvars tillämpning på rörelsen i sin helhet hvar och en sedan lätt kan göra på egen hand. År 1875 var här i Stockholm å bane ett förslag att åstadkomma en direkt förbindelse mellan Stockholm och Newyork, med anlöpan af Köpenhamn. Det erforderliga kapitalet var redan fulltecknad, men förslaget gick om intet, orsaken dertill hör dock icke till ämnet. Jag vill blott nämna, att ett fartyg, som kunde lämpa sig för denna trade, år 1879 kostade jemt 40 procent mindre än år 1875; så hade priserna nedgått å såväl materiel som arbetskostnad. Jag tror, att, om man vill taga detta i betraktande, så skola de anförda siffrorna icke visa sig så afskräckande, som de vid första påseendet eljest kunna förefalla.

En talare yttrade, att det ingenting betyder för oss, om andra stater höja sina tullsatser, och åberopade såsom exempel Ryssland, hvars import från Sverige visat sig ständigt stigande. Icke annat än jag vet äro vi i Ryssland, i fråga om tullsatser, likställda med alla andra länder, men detta blifver icke förhållandet i Frankrike, om traktaten förkastas.

Beträffande derefter hyfladt trä har man sagt, att detta är en

artikel, som är af ganska liten betydelse, då hela exporten belöper sig till allenast 10,000 standards, och en talare har till och med satt i fråga, om icke en tullsats af $\frac{1}{2}$ franc visat sig för denna industrigren vara af en lifvande inverkan; naturligtvis tror han att en tullsats af en franc skall kunna sätta fabrikationen i full gång. Fackmän hysa dock en aunan åsigt och, jag tror, med mera fog. Väl har jag hört sägas, att det finnes barn, som på en gång lära sig gå, men i regeln måste de väl ändå först krypa, och så är det sannolikt äfven med denna fabrikation. Den är dock för vårt land naturlig, och det har förefallit mig besynnerligt, att Herr Ekenman och de många, som med honom instämt, visat en sådan ringaktning för densamma. Exemplet från Norge borde väl visa, hvad det kan blifva af denna fabrikation, och det vore väl, om vi följde detta föredöme.

Det mest bestämmande skälet för mig att bifalla Utskottets förslag är emellertid omtanken för vår sjöfart. Man har här sagt, att inkomsterna af densamma icke kunna på förhand så noga beräknas, och det är ju lätt förklarligt, att så icke heller kan ske. Men skall man derföre taga mindre hänsyn till densamma? Den har dock visat sig mäktig af utveckling, den har i sin mån bidragit att öka välmågan inom landet och, jag säger det, den har bidragit att förskaffa oss aktning och erkännande utomlands. Jag har alltid älskat att tro, det hela vår befolkning, äfven den midt i landet boende, med kärlek omfattat denna näring, att den med stolthet och tillfredsställelse visste, att vår flagga svajade på de mest aflägsna farvatten, och att den gerna ville göra mycket för dess förkofran och nytta. Man kan dock nu börja tvifla derpå. För några dagar sedan begärde sjöfartens vänner ifråga, som då förelåg, en närmare undersökning. Man ville nemligen hafva reda på, om den föreslagna lönestaten för lotsverket stod i rimlig proportion till utgifterna för skyddsanstalterna och deras utvidgning; man ville hafva en grundligare pröfning, huruvida fyr- och båkmedlen skäligen borde lemna tillskott till bestridande af utgifterna för nya ändamål. Märken väl, mine Herrar, att hvad vi önskade, förnärmade ingens rätt, förminskade ingens inkomster. Utskottets ledamöter svarade oss helt vänligt på vår framställning: saken förstå vi icke, men det förlita vi oss på att regeringen gör, och derföre få vi följa dess förslag. Nu har regeringen, nu har Utskottet i likhet med oss, sagt att, derest Sverige icke går in på traktaten, innebär detta en möjlig fara för dess sjöfart. Då komma reservanterna och många med dem inom Kammaren och säga: ni se ju spöken på ljusa dagen; Frankrike har ju lagen af år 1866. Men Utskottet har redan för oss påvisat, hurusom det år 1872 i Frankrike antogs en lag, deri man återgick till de gamla, höga afgifterna, samt att denna lag upphäfdes år 1873 endast på grund deraf, att Frankrike hade traktater med de flesta sjöfartsidkande nationer, i följd hvaraf den året förut beslutade lagen icke kunde få någon afsevärd tillämpning. Talaren från Ulricehamn frågade, om antagandet af traktaterna innebure någon garanti för att premieringssystemet icke kunde komma att utsträckas i sin tillämpning äfven till sjöfarten på Nordsjön och Östersjön. Naturligtvis icke. Svenska Riksdagen har intet att be-

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

stämma öfver Frankrikes beslut. Men jag vill fästa den ärade talarens uppmärksamhet derpå, att en fortsatt tillämpning af detta system dock för Frankrike medför ganska betydliga statsutgifter, och att det derföre ligger mycket nära till hands att antaga, det man der skall söka undvika desamma och det oaktadt bereda sin sjöfart samma fördelar, som genom detta system äsyftas, men låta andra betala kostnaderna derför. Då jag för min del önskar en förmånligare ställning för vår export, än den som komme att beredas densamma, ifall traktaten icke godkännes, och då jag önskar att åt vår sjöfart betrygga de förmåner, den redan innehar, så kommer jag, i den fullaste och innerligaste öfvertygelse om traktatens nytta för oss, att rösta för dess antagande och således för bifall till Utskottets förslag.

Herrar *Beijer* och *Öberg* instämde med Herr *Lovén*.

Herr S. *Ljunggren*: Endast några ord! Jag hade ämnat yttra mig i afseende å hvad Utskottet å sidan 9 i betänkandet anført angående linneväfnadsindustrien och dess förhållande till vår husslöjd, men sedan den saken blifvit under gårdagens aftenplenium fullständigt klargjord af talaren på Gefleborgsläns-bänken, så skall jag inskränka mig till den förklaring, att jag på grund af den utredning, som från många håll samt icke minst under diskussionen i denna Kammare åstadkommits, funnit de skäl, som blifvit anförda i afseende på de fördelar, som traktaten skulle komma att medföra till flera af våra största näringar och särskildt äfven för vår sjöfart, vara så absolut öfvervägande, att jag kommer att obetingadt rösta för bifall till betänkandet. Jag vill emellertid, med anledning af yttranden under diskussionen i afseende på vår sjöfart endast tillägga, att i resultatet af vår sjöfart bör sökas den icke minst vägende förklaringen dertill, att vi kunnat bära vår handels s. k. underbalans.

I detta yttrande förenade sig Herr *Hellgrén*.

Herr J. *Johansson* i *Bergsäng*: Det är sannerligen icke mycket angenämt att, sedan denna debatt pågått en för- och en eftermiddag, vilja söka framkomma med något egentligen nytt till hvad som under den långa diskussionen redan yttrats; men med afseende derpå, att jag tillhört majoriteten inom Bevillnings-Utskottet och att jag möjligen skulle kunna i något fall draga ett litet strå till stacken till denna frågas utredning, så anhåller jag att under några ögonblick få taga Kammarens tid i anspråk.

Det är temligen naturligt att, då jag tillhör en jernproducerande ort, jag i första rummet skall fästa mig vid de förhållanden, som genom traktaten blifva bestämda för vår jernhandtering. I den vid betänkandet fogade reservationen har reservanten visserligen icke kunnat helt och hållet förneka, att traktaten tillför denna näring ganska aktningvärda fördelar, men han har sökt att förringa betydelsen af dessa fördelar genom att framhålla de efter hans förmenande jemförelsevis små belopp, hvarmed tullen i Frankrike å vissa slag af jern-

effekter blifvit nedsatt. För min del vill jag påstå, att dessa nedsättningar vid jemförelse med tullsatserna enligt 1865 års traktat äro ganska betydliga. Om man nemligen gör sig den mödan att se efter hvad reservanten eller reservanterna sjelfva gjort sig besvär att uträkna i deras egen tabell i, bilaga litt. A., så skall man der mycket lätt kunna finna de belopp, hvartill dessa nedsättningar uppgå. Så t. ex. utgör nedsättningen för tackjern och barlastjern 15 öre per centner. Ja, mine Herrar, jag må säga att detta belopp just är det, som under jemförelsevis lyckliga och normala förhållanden anses vara en god behållning på vår svenska tackjernstillverkning, och såsom ett bevis på riktigheten af denna min uppfattning tror jag mig med visshet kunna försäkra, att i de jernproducerande länen Örebro och Vermlands under år 1881 det knappast skall finnas en enda masugn, hvars taxerade behållna inkomst och deraf härflytande beskattning varit högre än 15 öre per centner. Hvad betyder således detta belopp? Jo, ungefärligen hvad tackjernsproducenten kan anses förtjena på den varan. Skall man då icke unna idkarne af denna näring den ytterligare tillökning af en föga afundsvärd förtjenst, som genom en nedsatt tullsats på samma gång skulle bereda dem en mera tryggad afsättning på franska hamnar? I fråga om stångjern, plåt och blecksaker är skillnaden i de franska tullsatserna något högre, varierande mellan 15 à 31 öre per centner; men äfven dessa belopp motsvara i sjelfva verket den behållning, som under lyckliga förhållanden kan uppstå å tillverkningen. Eller skall det icke kunna anses som en väsentlig fördel, att en tullnedsättning af bortåt 30 öre pr centner stångjern kunnat erhållas, hvilken nedsättning i lyckliga fall till och med motsvarar kostnaden för frakt för denna jerncentner från Göteborg till fransk hamn? I regeln torde dock fraktkostnaden ställa sig något högre, men detta är ju helt och hållet beroende på konjunkturförhållanden. Så pass betydande fördelar, som att hafva åtminstone halfva, om icke hela fraktkostnaden fri, då det gäller en jernförsäljning till Frankrike, måste, enligt min åsigt, icke lemnas helt och hållet åsido. Detta i afseende på sjelfva jerntullsatserna. Men reservanten har också, om jag så må säga, framräckt en liten limstång, hvarpå han trott sig kunna fånga en eller annan okunnig eller enfaldig jernstillverkare, då han talar om de i Frankrike ännu kvarstående s. k. "admissions temporaires (eller acquits à caution) hvarigenom den, som exporterar jernartiklar, har rätt att återfå den tull, han erlagt för jernet, innan det blifvit förädladt". Men reservanten har försigtigvis aktat sig för att säga hvori denna tullfrihet verkligen består, och jag skall därför tillåta mig att, i hans ställe, derom lemna en vägledande upplysning. Den ifrågavarande så kallade tullfriheten består deri, att om en fransk jernstillverkare exporterar någon del af sin egen tillverkning, så blir han berättigad att i stället tullfritt importera jern af utländsk tillverkning till ett visst belopp. Men då i regeln en jernstillverkare i Frankrike icke är importör, så afyttrar han denna sin rätt åt andra, som importera utländskt jern. Om således en importör af svenskt jern vill begagna sig af rätten till den minskning i tull, som den franske jernstillverkaren genom acquits à caution blifvit

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

tillerkänd, så medför denna rätt i sjelfva verket icke den ringaste fördel, emedan importören fått erlägga en mot tullfriheten svarande afgift till den franske jernstillverkaren, hvadan denne, i stället för det franska tullverket, uppburit motsvarande inkomst. Nämda tullfrihet utgör således i sjelfva verket ett slags exportpremie för den franske jernstillverkaren, som länder den konkurrerande svenske tillverkaren eller exportören snarare till olägenhet än till fördel.

Reservanten har vidare i fråga om jernhandteringen sökt att betona såsom ett livsvilkor för denna, att man här i landet på allt sätt bör uppmuntra en omfattande förädlingsindustri. Det kan nog vara godt och väl att få en industri i gång, men härför fordras såsom ett nödvändigt vilkor, att man tillika bereder afsättning för dess produkter. Härom har reservanten emellertid icke yttrat ett enda ord. Det bör dock ligga i sakens natur, att det icke är värdt att tillverka mycket eller litet under hvilka förhållanden som helst, om man på samma gång icke kan med fördel afsätta det tillverkade.

Reservanten söker äfven visa, att mekaniska verkstäder och gjuterier, som i afseende å tillverkningsvärdet intaga den förnämsta platsen bland landets industrier på senare åren gått betänkligt tillbaka, och i detta afseende anför han, hurusom: "Tillverkningsvärdet, som 1875 nått sitt maximum med 31,2 millioner, nedgår derefter årligen, och uppgår 1879, det sista år för hvilket statistiska uppgifter finnas, till endast 17,8 millioner." Flera talare hafva redan ådagalagt huru det i verkligheten förhåller sig med denna sak, och talaren här bakom mig, som nyss hade ordet, visade att det större eller mindre tillverkningsvärdet oftast är en ren konjunktursak. Och om man erinrar sig det höga priset på jern i medlet af 1870-talet, så får man icke förundra sig öfver att tillverkningsvärdet då visade så höga siffror. För att än ytterligare söka ådagalägga, att det icke är så farligt med dessa industrigrenars ställning som man af de åberopade siffrorna skulle kunna sluta sig till, utan att de fast hellre under senare åren gått ganska betydligt framåt skall jag be att ur tullkomiténs nyligen afgifna utredning angående näringarnes ställning få anföra några siffror. Ser man nemligen efter i tabellen N:o 10, utvisande för deruti uppräknade näringar och yrken — så vidt de kunnat enligt bevillningstaxeringslängderna urskiljas — den *behållna inkomsten*, idkarne af dessa näringar och yrken ansetts hafva af dem hemtat under hvart och ett af åren 1864, 1871 och 1878, skall man finna att denna inkomst för "Gjuterier och mekaniska verkstäder" utgjorde år 1864: 638,900 kronor, 1871: 1,080,000 kronor och 1878: 2,113,600 kronor. Således har denna inkomst under dessa 15 år, oaktadt jernpriset omkring år 1878 så betydligt sjunkit, mer än tredubblats. Vill man vidare se efter i denna tabell, skall man finna att oaktadt antalet verkstäder ökats från 111 till 154, medelbehållningen derjemte ökats från 5,756 kronor, år 1864, till 13,725 kronor, år 1878. Med dessa siffror för ögonen, vågar jag påstå, att hvad reservanten framhållit angående tillverkningsvärdets sjunkande betyder i sjelfva verket icke det ringaste, enär den verkliga behållningen af denna industri icke det ringaste, enär den verkliga behållningen af denna industri högst betydligt förbättrats. Medan jag har denna tabell för ögonen

skall jag be att få rekommendera den till benäget påseende i mer än en punkt. Man har nemligen så mycket talat om den nedsättning i tullen på siden, som skulle blifva en följd af traktaten, samt att denna fabrikation hos oss vore i stort behof af ytterligare tullskydd. Ser jag då efter i tabellen, så finner jag att våra två sidenfabrikers behållna inkomst, som år 1871 utgjorde tillhoppa 58,000 kronor, år 1878 stigit till 102,000 kronor eller nära nog fördubblats, och då kan man väl icke med fog säga, att det står så synnerligen illa till med denna näringsgren. Samma förhållande är det med en del andra fabriker. Men för att i detta hänseende icke trötta Kammaren med siffror, inskränker jag mig till att ännu en gång rekommendera tabellen N:o 10 till benäget påseende.

Redan i går yttrade min ärade granne på örebrobanken åtskilligt med anledning af den till oss under de senaste dagarne utdelade protektionistadressen. Jag ber äfven att med afseende derå få yttra några ord. I adressens första stycke söker man att framhålla våra arbetares betryckta ställning och behofvet af att söka bereda dem en bättre sådan. Af den tabell, jag nyss haft äran rekommendera, kan man emellertid af mångfaldiga upplysande siffror erfara, huru det i sjelfva verket förhåller sig med det "betänkliga nedgående" i fråga om arbetarnes inkomster, hvarom adressen så vemodfullt uttalar sig. Ser man då på en stor hufvudrubrik, som heter "Fabriksarbetare", så skall man finna, att under det deras behållna inkomst år 1864 utgjorde endast 2,549,600 kronor, så hade den år 1878 vuxit till 4,990,700 kronor eller i det allra närmaste fördubblats, hvilket väl visar, att åtminstone *dess*a arbetares ställning ingalunda försämrats. Enahanda är äfven förhållandet med öfriga i tabellen upptagna arbetare. Der uppräknas gesäller af alla yrken: såsom bagaregesäller, bleckslagaregesäller, bokbindaregesäller, färgaregesäller o. s. v. hela raden igenom, och granskar man närmare den för de olika yrkena upptagna behållna inkomsten, skall man finna att denna inkomst i de allra flesta fall icke minskats, men väl ökats, stundom med ganska betydliga belopp, under den tidrymd, dessa tabeller omfatta. Jag har velat nämna detta såsom ett exempel på huru man med vissa slagord, tror sig kunna missleda omdömet i sådana fall, som jag nu tillåtit mig att påpeka.

Det fälades i går också bland andra ett yttrande om att man vid afgörandet af denna fråga borde hafva ett visst undseende för våra bröder norrmännen. Det må nu så vara. Jag får likväl säga, att jag för min del är villig att antaga traktaten ändå, men ej för att derigenom visa det ringaste undseende för dessa våra ärade bröder. Det är ganska märkligt med våra grannar både i söder och vester, att de kunna vara alldeles utmärkta såsom vänner och bröder, men att de i affärer minsann ej äro goda att hafva att göra med. Då är det nästan alltid säkert, att det är vi svenskar, som blifva "klådda", och det i de flesta fall "efter noter". Jag är säker att de af herrarne, som äro från södra Sverige, i detta hänseende hafva en rik och känbar erfarenhet angående våra bröder på andra sidan sundet. I fråga om våra norska bröder vill jag blott erinra om hvad

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.*
(Forts.)

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

som yttrades vid remissen af den s. k. lapplagen. Man ansåg nemligen då, att denna lag uteslutande skulle gynna norrmännen och deras förhållande, under det de svenska fastighetsegarne icke rönte samma tillmötesgående på detta lagstiftningens område. Tror man väl, att, om vi nu förkastade traktaten, norrmännen icke skulle betala oss med samma mynt, eller behandla oss på samma sätt, som vi behandlade dem, då det år 1873 var fråga om antagande af den skandinaviska myntkonventionen? Tror man, att norrmännen med sin praktiska blick och affärsvana skulle låta denna traktats fördelar gå sig ur händerna, så att de ej för sin del skulle skynda att afsluta en separat-traktat? Och hvilken tro herrarne följden skulle blifva, om vi derefter icke antog den föreliggande traktaten? Jo, i korthet den, att vår sjöfart, som vi sökt att under de senare åren så mycket utvidga och förbättra, så småningom skulle komma att uteslutande öfvergå i norrmännens händer. Våra träprodukter söka sig redan nu till stor del vägar ut öfver Norge; redan nu går mycket af vår träexport öfver Kristiania och södra Norges hamnar; redan nu hör man talas om, huru norrmännen söka slå under sig stora skogstrakter i Jemtland, sedan tvärbanan blef färdig. Och huru tro herrarne det då kommer att gå, om traktaten afslås? Jo, säkerligen så, att vi komma att förlora sjudubbelt genom minskade afsättningstillfällen och genom minskade tullinkomster mot hvad vi genom traktatens antagande kunna vinna. Det är således ej för att visa undseende mot norrmännen, utan för att bevara vår egen handels- och handlingsfrihet som jag för min del vill tillstyrka antagandet af traktaten.

Den förste talaren, som i går öppnade öfverläggningen, slöt sitt yttrande med det uttalande, att han för sin del, då han ej kunde gilla en traktatstarif, skulle vilja antaga en traktat, som gjorde oss likställda med "den mest gynnade nation". Jag kan knappast föreställa mig, att ett land sådant som Sverige med så mot Frankrike jemförelsevis ringa folkmängd och obetydlig rörelse skulle kunna tänka sig möjligheten af att *utan ringaste vederlag* komma i åtnjutande af en sådan traktat. Om, för att taga ett exempel, som på sätt och vis skulle kunna sägas vara i någon mån jemförligt med nämnda förhållande, det skulle falla en *landskommun* i vårt eget land in att hos Kongl. Maj:t begära, att underhandlingar måtte öppnas om att den kommunen i beskattningshänseende skulle blifva likställd med den mest gynnade *stad* i landet, huru skulle väl detta taga sig ut? Såsom en bland de mest gynnade städer i vårt land skulle jag just vilja nämna Norrköping. Jag är förvissad om att denna stad skulle söka att på allt sätt erhålla fördelar, motsvarande den likställighet och de förmåner i öfrigt, som man från andra sidan sökte betvinga sig. Det är naturligt, då jag säger att Norrköping är den mest gynnade stad i vårt land, att jag syftar på det tullskydd, som dervarande fabriksidkare af alla slag kräfva af svenska statsverket, och såsom bevis på att detta icke är obetydligt, vill jag blott anföra det förhållandet, att jag knappast på min kropp bär en enda tråd, hvarför jag ej fått betala skatt till Norrköping just i följd af detta tullskydd.

Med afseende således fästadt derpå, att antagandet af denna traktat bereder trygghet och stabilitet för våra viktigaste exportartiklar och åt vår numera ganska betydligt utvidgade sjöfart samt framför allt på samma gång bereder trygghet för en stor del af våra tullförhållanden, anhåller jag i likhet med många andra talare att få anmäla, att jag med varmaste öfvertygelse kommer att rösta för utskottets ifrågasvarande hemställan.

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Herr Lönegren: Herr Talman! Jag inser alltför väl, att Kammarens ledamöter kunna vara trötta på att höra siffror, men en föregående talare har uppkallat mig och jag måste därför å nyo komma med några sådana.

En ärad talare på malmöbanken framdrog, om jag rätt förstod honom, åtskilliga siffror, som skulle utvisa, att importen af väfnader och manufakturvaror från Frankrike vore mycket obetydlig och af ingen vikt med afseende på statsverkets inkomster; den ifrågasatta tullnedsättningen skulle därför ock vara af ringa betydelse. Jag ber dock få erinra om, att importen af väfnader, manufakturvaror och de finare franska varorna i allmänhet ej går direkt, utan indirekt; den synes således icke i Kommerskollegii uppgifter öfver vår import från Frankrike, ty dessa varor skickas nemligen från Paris, Lyon och andra fabriksorter öfver Tyskland med jernväg på Lybeck och upptagas således i Lybecks import hit. Tullnedsättning på franska manufakturvaror gäller ju dessutom äfven på importen från andra länder, och att importen af väfnader till Sverige icke är obetydlig, skall jag med några siffror visa

	1860	1879	högst under 20 år.
af Siden utgjorde importen ...	24,000	37,000	56,000
„ Halfsiden	34,000	82,000	140,000
„ Linnelärfv m. m.	29,000	104,000	206,000
„ Bomullsväfnader, oblekta ...	1,100	109,000	833,000
„ „ blekta och färgade	286,000	903,000	1,317,000
„ „ tryckta pressade	437,000	324,000	988,000
„ Ylleväfnader, andra slag ...	871,000	2,744,000	4,442,000

Detta är, som man torde finna, inga bagateller, utan en ganska betydlig import och tillika en högst betydlig tillökning. Jag erkänner gerna, att det varit till gagn för landet att statens inkomster härigenom väsentligen stigit. Men jag vill på samma gång fästa uppmärksamheten derpå, att det ingalunda är till fördel för vårt land, att så mycket penningar utgått för anskaffande af de lyx- och öfverflödsartiklar, hvaraf införelsen till stor del bestått eller för varor, som kunnat inom landet åstadkommas. En tull-lagstiftning, som afser att genom låga tullsatser på öfverflödsvaror skaffa stora statsinkomster, kan jag ej vara med om. Vår så mycket omtalade fabriksindustri är ganska storartad, och jag åberopar i detta afseende den af tullkomitén deröfver uppgjorda tabell, hvaraf framgår att fabriksindustri inom landet under år 1878 lemnat en behållen inkomst af 18 millioner och handt-

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

verkerierna af 17 millioner, medan deremot sågverken gifvit blott $6\frac{1}{2}$ million, rederierna för ång- och segelfartyg $5\frac{1}{2}$ million och bergverken $3\frac{1}{2}$ millioner kronor.

Samme talare anförde också, att han ansåge det ganska troligt, att, om denna traktat icke komme till stånd, Frankrike skulle återgå till de gamla afgifterna för sjöfarten, och att premieringssystemet i så fall snart skulle öfvergifvas. Från Frankrike låter det emellertid helt annorlunda, och jag ber i det afseendet att få uppläsa en strof ur den af de förenade rikenas generalkonsul i Håvre afgifna berättelse af den 3 Mars 1881. Han citerar deri "Economiste français" och säger:

"Economiste français", som ständigt uttalat sig mot premieringssystemet, anför att strax efter det lagen utkommit blefvo flera större ångare beställda, för utvidgande af åtskilliga ångbåtslinier och upprättande af nya på Amerika, Australien, Indien, China och Afrika, hvilka upplysningar ledsagas af följande anmärkningar: Det är med tillfredsställelse vi fästa uppmärksamheten på den utveckling, som redan uppstått i den maritima industrien, såsom en följd af den nyligen utkomna lagen för handelsflottan. När statens penningar skulle användas härtill, är det väl att det sker på ett fördelaktigt sätt. Hitintills synes det vara ångbåtsfarten, som mest vill begagna sig af de fördelar lagen erbjuder. Det nya materiel, som skall begagnas till de omnämnda företagen (ångbåtslinierna), skall till största delen byggas i Frankrike, enär i utlandet byggda skepp endast få åtnjuta half premie. Det blir därför ock nödvändigt att reorganisera varfven och bygga nya. Det är en fullständig pånyttfödelse af sjöfartsindustrien som föregår, och är det att önska, att den må blifva af lång varaktighet och fortsättas äfven, sedan ögonblickets behof blifvit tillfredsställda". Åsigtorna äro således mycket olika här och i Frankrike.

Från många håll har uttalats den åsigten, att vi nödvändigt måste antaga traktaten just för sjöfartens skull. Jag för min del delar väl icke denna åsigt, men jag vill icke upptaga Kammarrens tid med att åter upprepa de skäl härför, som jag i går anförde. Man tyckes frukta, att vår handelsflotta skulle blifva helt och hållet "strand-satt", om traktaten icke går igenom. Det torde emellertid vara ganska lyckligt för oss, att denna uppfattning hos svenska Riksdagen icke var känd i Frankrike, när vilkoren för traktaten uppgjordes. Ty om de fransyska underhandlarne anat, att vi ansågo oss böra till hvad pris och på hvad vilkor som helst antaga traktaten, för att skydda och betrygga vår sjöfart, är det sannolikt, att de, med den klokhet, som karakteriserar dem vid deras underhandlingar med andra nationer, framställt mycket högre anspråk. De skulle då icke hafva nöjt sig med 135 rubriker, i stället för de först angifna 12 (med underafdelningar!), utan säkerligen gått vida längre. När år 1865 en fransk handelstraktat första gången kom till stånd, gjordes sjöfartens intressen också till hufvudmotiv för traktatens antagande, och måhända få vi nu om igen för vår sjöfart betala hvad vi en gång förut köpt oss. Säkert är, att vi genom denna traktat få för andra gången betala Frankrike samma sak, och säkert äfven att vi genom

densamma icke komma i bättre ställning, utan snarare i en sämre. Jag vill i det afseendet nämna tullen på hyflade trävaror och kan derjemte uppgifva en numera tullpliktig artikel, som icke förut blifvit om- talad, nemligen tjära. Jag antager för säkert, att vår underhand- lare i Paris gjort allt, som stått i hans makt, för att få denna vara tullfri, men han har ej lyckats. Tjära var förut tullfri, men den är nu åsatt en tull af 2 francs per 100 kilogram, och vår export deraf är icke obetydlig, ty den utgjorde 1880 öfver 28,000 centner och tullen derpå uppgår till 17 å 18,000 kronor. Vidare saknar jag i traktaten en artikel, som jag tror borde varit der införd. Jag menar hafre. Jag erkänner, att denna vara för närvarande är tullfri i Frankrike, och att det därför måhända kan anses onödigt att i trak- taten upptaga densamma. Men då, såsom jag förut omnämnt, sextio- fyra artiklar äro i franska traktattariffen upptagna såsom tullfria och af dessa endast trävarorna för närvarande äro för oss af någon vikt och de öfriga ej tillsammans motväga artikeln hafre, anser jag att denna artikel bort i traktaten inrymmas. Vår export af hafre har under senare åren antagit ganska stora dimensioner och utgjorde år 1880 3,886,000 kubikfot med ett värde af 6,024,000 kronor eller öfver 20 procent af värdet å hela vår export på Frankrike. Mig synes goda skäl tala för att denna artikel tillförsäkrats fortfarande tullfrihet. Då den nu emellertid icke är upptagen i traktaten, är man i Frankrike oförhindrad att, när så behagas och trots traktaten, sätta tull å densamma.

Vid föregående tillfällen har i denna Kammare ofta framhållits såsom både billigt, rättvist och ändamålsenligt att vid bestämmande af tulltariffen tillämpa reciprocitetsgrundsatsen. Äfven jag anser denna grundsats vara klok och rättvis, men jemföra vi de tullsatser, Frankrike upptagit i sin tulltaxa för t. ex. jern- och stålarbeten, linneväfnader, siden, maskinerier, redskap och verktyg m. m. med dem, som de fordra, att vi skola upptaga i vår, då kan man visserligen ej påstå, att reciprocitetsprincipen är tillämpad.

Från många håll hafva traktatens motståndare, och jag räknar mig till dem, fått höra varnande ord att icke taga på sitt ansvar att förkasta traktaten, och har man vädjat till deras samvete, att de noga skola betänka sig, innan de lägga ett nej i urnan. Äfven har man insinuerat, att bakom motståndet låge någon tanke på högre tullsats- er för en del industrialster. Jag kan icke taga detta åt mig, ty jag är van att säga min tanke rent ut, men jag tror dessutom icke, att någon kan ega anledning eller rättighet att hos traktatens motståndare förutsätta mindre samvetsgrannhet eller mindre intresse för fädernes- landets bästa än hos dem, som förfakta traktatens antagande.

Friherre *Koskull* instämde med Herr Lönegren.

Herr Axell: Jag tillåter mig, att hos eder, Herr vice Talman, och hos Kammaren i öfrigt anhålla om ursäkt, ifall jag skulle komma att i det följande upprepa något af hvad här förut blifvit yttradt, hvilket upprepande jag dock hoppas att kunna inskränka så mycket

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.

(Forts.)

som möjligt. Jag stöder denna anhållan på omöjligheten såväl att i vår nuvarande samlingslokal kunna höra de respektive talarne, som att i den luft, som här oss beskåres, kunna uthärda ett helt långt plenum.

Det skulle icke förvåna mig, om det ärade Bevilnings-Utskottet känt sig något förläget vid de vackra eloger, som från så många håll både utom och inom Riksdagen kommit Utskottet till del från dem, hvilka motsätta sig traktaten, för det sätt, hvarpå dess betänkande blifvit affattadt. Jag skulle icke vilja, när jag står på samma sida som Utskottets majoritet, röra vid detta delikata ämne, om jag icke funne mig nödsakad dertill; jag måste nemligen förorda traktaten till en del på grunder, som stå i strid med dem, som funnit sin plats i Utskottets betänkande. Den förste ärade talaren af Utskottets majoritet skyndade sig visserligen att afgifva en förklaring, hvarigenom vi skulle förstå, att Utskottet genom en motiverad krigslist ur betänkandet skjutit undan allt, som kunde uppväcka strid emellan frihandlare och protektionister, ja, till och med stält sig på protektionistisk botten för att just kunna slå sina motståndare dermed, att, äfven om man bedömde frågan från deras ståndpunkt, måste man icke desto mindre finna traktaten i hög grad fördelaktig. Jag vill icke bestrida, att ett sådant strids sätt kan under vissa förhållanden vara lämpligt, men, när en fråga blifvit till Riksdagens komiterade, till ett Utskott remitterad, synes man mig hafva rätt att fordra, att Utskottets utlåtande affattas på sådant sätt, att det klargör och upplyser i stället för att såsom nu bidraga till att förbrylla och förvirra.

Jag skall be att i förbigående få fästa mig vid ett par eller tre saker i Utskottets betänkande, som måhända äfven i Utskottets ögon kunna gifva mig en rättmätig anledning att uttala, hvad jag nysst yttrade. På sidan 3 säger till exempel Utskottet: "Vid pröfningen af detta viktiga ärende har Utskottet icke kunnat undgå att lägga märke till de många olägenheter, som åtfölja hvarje traktatbestämd tulltarif". Det är synd, att Utskottet icke kursiverat ordet "*många*"; motsägelser mellan Utskottets ansats till protektionistisk motivering och sakförhållandena skulle då hafva framträdt så mycket skarpare. Ty tittar man efter de *många* olägenheterna, hvilka man skulle vänta sig radade upp på flera sidor i betänkandet, så inskränka de sig till *tvenne*, som fått sin plats redan i samma lilla stycke, och hvaraf den ena består i den inskränkning i landets sjelfbestämmningsrätt i afseende på tullagstiftningen, som ett sådant aftal innebär, "hvilken inskränkning icke kan annat än lända till hinder för afpassandet af denna viktiga gren af lagstiftningen efter tidernas vexlande kraf". Ja, mine Herrar, detta är visserligen en vacker och väl svarfvad sats, och jag vill icke påstå, att man, från den ena sidan sedt, icke skulle kunna säga den saken. Men mig synes dock, att, när Bevilnings-Utskottets frihandelsvänliga majoritet framdrager något sådant, borde den åtminstone på samma gång hafva antydtt, att denna olägenhet är ungefär densamma, som hvarje köpare måste underkasta sig, när han vill köpa någonting, den nemligen att han nödgas gifva ut sina penningar. Man skulle äfven kunnat vänta från Utskottet, att det på-

pekat, att just denna så kallade olägenhet innebär för den efter trygghet och lugn suckande handeln och industrin traktatens största fördel, för hvilken allt annat försvinner. Läser jag igenom Utskottets betänkande, kan jag icke finna den synpunkten af saken framhållen på ett enda ställe.

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Går jag vidare till sidan 4, hänvisar der Bevillnings-Utskottet till sin tabell V, der en jämförelse är uppställd mellan å ena sidan minskningen i statens inkomster på grund af nedsättning i tullar och å andra sidan tillväxten i statsinkomsterna på grund af förhöjning i tullar.

En talare på skånebanken trakasserade för en stund sedan Utskottet och särskildt reservanterne något litet för talet om förlust i detta fall. Mig förefaller det också, som om Utskottet borde hafva rörande denna tablå betonat, att ifrågavarande statsinkomst icke regnar ned från skyn, utan tages ur de skattdragandes fickor, och att förlusten af en sådan statsinkomst visserligen drabbar statsverket, men icke sjelfva landet, utan rikligen ersättes derigenom, att pennin-garne stanna hos den enskilde och af honom i de flesta fall på ett mer fruktbärande sätt förvaltas än om de ingå till statskassan.

På sidan 5 hänvisar Utskottet till tabell VI, der Utskottet sökt "med siffror åskådliggöra betydelsen af de lättnader, som genom den vid handelstraktaten fogade tarif A blifvit beredda landets exportindustrier". Af allt det mer eller mindre origtiga och ensidiga i Utskottets betänkande är ingenting mer origtigt och ensidigt än denna tablå. Chefen för Finansdepartementet har redan så kraftigt accentuerat detta, att jag icke torde behöfva vidröra denna sak. Men jag kan dock icke underlåta att uttrycka min ledsnad öfver att Utskottet icke uttryckligen anmärkt, att man visserligen kan på protektionistisk grund uppställa en sådan tablå, men att man icke får tillägga den någon som helst betydelse i verkligheten. De fördelar, som traktaten medför, vägas icke genom minskade tullar på våra exportartiklar, utan på en helt annan vågskål. Dessa fördelar bestå hufvudsakligen i den trygghet och det lugn, som beredes vår handel och våra näringar under en längre följd af år.

Af reservanternes utlåtande liksom äfven af allt för många talares yttrande här i Kammaren framgår, att den stora betydelse, som skogs-handteringen och träindustrien ega för vårt land och enkannerligen för våra arbetare, icke är af dem känd, åtminstone icke uppmärksam-mad. Äfven det sätt, hvarpå denna handtering öfvas, tyckes vara snart sagdt obekant. Jag tillåter mig att för Kammaren anföra några siffror, som icke skola blifva många, men som skola tala ett dess vältaligare språk och som skola gendrifva den satsen, att när man talar om ohyflade trävaror, så är det fråga om råmateriel, hvori svenskt arbete näppeligen ingår, men när man talar om linneväfnader, om bomullsväfnader, om fabrikation af maskiner, redskap och dylikt, då först är det fråga om förädlingsindustri och då endast kan man orda om den svenska arbetarens intresse. En standard trä betingar i Sundsvall i medeltal 115 kronor. Om jag från detta pris drager 15 kronor i handelsvinst, räntor, m. m., så återstå 100 kronor. Hur

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.*
(Forts.)

mycket häraf tro Herrarne kommer på råmaterialet, och hur mycket betalas ut för arbete. En ärad talare i denna Kammare vidrörde i går denna fråga. Han sade, att det är ungefär 20 millioner kronor, som den svenska träindustrien betalar till de svenska arbetarne. Men denna summa är alldeles för låg. En standard anses i allmänhet erfordra såsom råmaterial 25 stockar. Om jag nu beräknar stockens värde i skogen på rot till en krona — i min trakt och på flere andra ställen gäller den visserligen ofta endast 50 öre på rot, men jag vill göra det medgifvandet, att stocken i medeltal kostar en krona — så utgör råmaterialets värde 25 kronor pr standard. Det är således 75 kronor pr standard, som åtgå i arbetskostnad, och, med afdrag af 25 kronor till gäldande af dragare och maskinkraft, 50 kronor, som utbetalas för hvarje standard till de arbetare, som vid denna handtering äro sysselsatta. Hvad gör nu detta på cirka 700,000 standards trä, som årligen skeppas ut härifrån Sverige? Jo, det gör 35 millioner kronor. Frågar man sig sedan, hur många arbetare man för denna summa kan sysselsätta pr år, så skall man finna att det blir öfver 40,000, om man antager, att hvarje arbetare har 800 kronor pr år. Af dessa torde icke mindre än 30,000 sysselsättas af sågverken.

Man har här talat om hyfladt trä och sagt, att denna industri aldrig skulle kunna jemföras med t. ex. linneväfnadsindustrien. Det torde kanske vara lämpligt att erinra Herrarne derom, att exporten af plankor, battens och bräder uppgår till öfver 600,000 standards, och att, såsom en af reservanterna i går anmärkte, antagligen mer än hälften af allt detta trä förbrukas af konsumenterna i sista hand under form af hyfladt trä. Af den norska trävaruutförseln utgår också redan omkring hälften i form af hyfladt. Om nu franska handels-traktaten skulle göra det möjligt att hyfla 300,000 standards här hemma i Sverige, men dess förkastande gör det omöjligt att, så länge franska marknaden stänges för oss, komma derhän, från hur många arbetare rycka då vi, "svenska arbetets vänner" och andra, som vilja förkasta traktaten, brödet? Ja, det är icke så fasligt många, men det är emellertid minst 5,000 personer; men det ökade värde, som hyflingen skulle gifva vår svenska trävaruexport, kunde skattas till ungefär tio millioner kronor. Det torde således vara skäl för den ärade talaren på bohuslänsbanken, som i går yttrade, att en svensk man bör se till hvad Sveriges väl fordrar, att — innan han yttrar sig på detta sätt gent emot dem, som önska traktatens antagande — söka se saken och frågan från mer än en sida, innan han faller ett sådant domslut. Men det är icke nog härmed. Vår skogshandtering befinner sig ännu på en högst outvecklad ståndpunkt, på samma ståndpunkt ungefär som jordbruket i de delar af Norra Amerika, der man odlar jungfrulig jord. Här, liksom der, skördar man ännu utan ordning samt utan att efteråt återställa eller förbättra jordens växtkraft. Men vi komma tvifvelsutän och antagligen ganska snart, kanske redan om en 10 å 20 år derhän, att den skogbevuxna mark vi hafva, blir föremål för ordnad skogskultur. Efter afdrag af vatten, fjellar, myrar och andra impediment hafva vi i Sverige ungefär 30 millioner tunnland skogs-

mark. Om jag nu äfven antager, att det icke fordras mer än en mans arbete om året, för att öfverse ett tusen tunnland skog, — hvilket uppenbarligen är för lågt räknadt — skulle dock för denna gren af trävaruhandteringen åtgå ytterligare 30,000 arbetare. Det torde väl således vara skäl, att, då man talar om denna traktat, hvars antagande eller förkastande kan gynna eller skada en så omfattande näring, som trävaruhandteringen, man gör sig något reda för, hvad de stora siffror betyda, hvarmed denna näring rör sig och således äfven för den ofantliga betydelse, traktaten derigenom har för vårt lands arbetare. Dessutom må Herrarne icke tro, att det endast är sågverkspatroner, som hafva med trävaruhandteringen att göra, och äro i dess väl och ve intresserade; tvärtom i större delen af vårt land, framför allt i Norrland, är det hemmansegarne, som i andra hand få betala fiolerna, när ett tryck träffar trävaruindustrien, ty då faller på samma gång råvaran i pris, och det finnes i dessa delar af landet knappast någon hemmansegare, som icke tillika i mer eller mindre mån är skogsegare. Men i sista hand och tyngst träffar dock alltid en värdenedsättning på träarbetaren.

Nu invänder man häremot: i tarif général finnes ju icke någon tull på sågadt trä och det är ju otänkbart, att fransmännen skulle vara så oerhördt dumma, att de satte tull på en sådan nödvändighetsvara. Det förefaller mig besynnerligt, att detta argument eller denna invändning kommer just från dem, som i vårt land motionerat eller röstat för tull på sådana nödvändighetsvaror som mjöl, fläsk och ost. Det borde ju icke ligga synnerligt fjerran från deras tankegång, att man äfven i Frankrike, hvars protektionism här så starkt framhålls, kunde höja sig till deras ståndpunkt och således komma att tänka på, att nödvändighetsvaror äro ganska lämpliga beskattningsföremål, i synnerhet om man på samma gång kan skydda någon inhemsk näring. Herrarne tro måhända, att i Frankrike icke finnes någon inhemsk industri, som kan skyddas genom att lägga tull på våra trävaror? Frankrike består, i likhet med Sverige, af dels skogrika, dels skogfattiga provinser, och dessutom finnes andra näringar än dess skogshandtering, hvilka lida genom konkurrensen med svenska trävaror. Der finnas bland annat fabriques de briques, för tillverkning af tegelplattor, hvarmed man kläder golfven, och i förbigående kan jag nämna, att i en stor del af landet är trögolf, långt ifrån en nödvändighetsvara, tvärtom en lyxartikel, som knappast den rike består sig. Om man nu der i landet skulle bedöma saken på samma sätt, som t. ex. här införseln af åtskilliga lyxartiklar bedömts, kunde, föreställer jag mig, man i Frankrike mycket lätt säga: låtom oss utestänga de svenska trävarorna och göra våra golf af franska tegelplattor. Fransmännen skulle hafva fullkomligt lika rätt i detta resonnement som protektionisterna här hafva i sitt.

Det finnes vidare de, som vilja gå ännu längre och säga: hvad gör det, om den franska marknaden stänges för våra trävaror; detta hjälpes genom att skeppa mera på England. Denna tröst synes mig svag nog; ty om en säljare har tvenne större kunder, men förlorar den ena, så tröstar han sig näppeligen med, att den andra är kvar.

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

Det kan nemligen mycket väl hända, att den återstående kunden säger: jag har icke behof af eller kan icke använda mera af edra varor än förr; åtminstone kommer han med visshet att säga: jag vill icke betala samma pris som förut, utan skall jag taga mera, måste ni lemna mig 30 à 50 procents rabatt.

Jag torde kanske äfven böra öfvergå till den extremitet, som vill gå huru långt som helst och som säger: om vi icke kunna exportera våra trävaror, så låt skogarne stå och växa; det kan icke vara farligt. Om I, mine Herrar, villen vara så goda och säga detta till de minst trettio tusen arbetare, som den svenska trävaruexporten för närvarande sysselsätter, så skullen I få höra, hvad svar dessa gifva, och jag undrar, om den emigration, hvarmed man hotar oss, om vi sänka tullen på siden, plymer och blommor, icke skulle taga större fart genom att beröfva dem, som sysselsätta sig med denna helsosamma handtering och i hvilken de nu äro inöfvade, möjligheten att dermed fortfara.

Jag vågar icke längre upptaga Kammarens tid. Det är blott ett par uttalanden — jag vet icke, om de förut blifvit bemötta — som jag ber att få vidröra. Jag erinrar mig bland annat, att min ärade vän och kamrat på norrlandsbänken, Herr Hæggström, meddelade under debatten i går, att Herr Hedlund i forna tider varit med om ett vådligt attentat emot hvitbetssockertillverkningen och mäktigt bidragit att slå ihjel denna industri. Detta var nu mycket ledsamt att höra om Herr Hedlund. Men jag hemställer till Herr Hæggström, om den saken hjälpes genom att han å sin sida slår ihjel hyfferinäringen. Eller måhända är hans åtgörande att fatta som en illustration till den af skyddsvännerna så mycket omtalade reciprociteten; i sådant fall är det dock ledsamt, att vi och andra skola behöfva betala krigs- och kostnaderna. Herr Hæggström har vidare funnit på den luminösa idén, att vi genom höga tullar på så kallade lyx- och öfverflödsartiklar, plymer, siden och blommor, skulle erhålla ett väsentligt bidrag till grundskatternas afskrifning, rust- och roteringsbördans aflyftande och genomförande af en ny, betryggande härordning. Ja, jag medger, att denna idé på visst sätt småler äfven emot mig. Jag finner verkligen något ganska tilltalande i den tanken, att vi skulle med det täcka könets bistånd reda ut dessa frågor. Med sådana fredsmäklerskor och då de få betala omkostnaderna, bör kriget i denna Kammare icke blifva så svårt som det eljest hotar att blifva.

Jag har blott en enda sak att tillägga, men en allvarlig sak, nemligen den angående Norge. Jag får då säga, att jag icke till fullo förstår det tryck, som hänsynen till Norge skulle i denna fråga utöfva på Kammaren så till vida, att vi här icke skulle kunna bedöma frågan ur uteslutande svensk synpunkt. Men jag tillåter mig tillika säga, att det är en annan del af denna fråga, som kommer att klämma och klämma oss så, att sannolikt ingen af dem, som här i dag gå att med sina röster bidraga att förkasta denna traktat, gjort sig reda för dess verkliga betydelse. Förutsatt nemligen, att Norge ensam afslutar denna eller en annan traktat med Frankrike, huru tro Herrarne, att det då skulle gå med vår handelsflotta, med våra exportindustrier,

med våra städer Göteborg, Gefle, Sundsvall m. fl.? Det finnes i sanning icke något lämpligare sätt att slå ihjel dessa städer med de konkurrerande norska städerna Kristiania och Trondhjem, än att vi afslå denna traktat, under det att Norge lyckas att afsluta en separat-traktat.

*Angående
nya handels-
och sjöarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

De fördelar, denna traktat enligt min förmening skulle komma att för oss medföra, vill jag icke vidare för Kammaren hvarken upp-räkna eller utveckla. Men jag skulle vilja, innan jag slutar, skarpt betona, att för alla dem, som sysselsätta sig med näringar, handel eller industri, ligger i denna traktat särskildt *en* fördel, med hvilken intet annat kan jämföras, och det är, att vi genom traktaten skulle vinna en tryggad position under 10 år, och att vi genom densamma skulle blifva likställda med den mest gynnade nation. Och denna fördel, vissheten att kunna på jemngoda vilkor konkurrera med andra nationer på den franska marknaden, är för oss till den grad stor, att om jag deremot väger den så mycket framhållna olägenheten, att vi för vinnande af densamma nödgas minska beskattningen för den rike genom att nedsätta tullen på en del öfverflödsartiklar, betyder detta i mina ögon ganska litet. Jag medgifver gerna, att i en dylik nedsättning ligger något emot rättskänslan stridande, men deri ligger icke, såsom reservationen illoyalt framhåller, något bemödande att förvärfva fördelar åt de förmögna på den fattiges bekostnad, utan endast och allenast ett sträfvande att förvärfva fördelar åt den stora massan svenska arbetare, som äro sysselsatta med våra exportindustrier. Det finnes ju andra medel att åtkomma den rike vid beskattningen än fördyrandet af hans njutningsmedel; det finnes progressiv beskattning och arfsskatt; det torde vara bättre att använda dessa än att tillgripa en utväg, hvarigenom man lägger stenar i vägen för våra största och förnämsta industrier, hvilka sysselsätta så många tusentals arbetare.

Jag ber att få yrka bifall till Utskottets hemställan.

I detta anförande instämde Herrar *Åbergsson, Söderström, Gunnar Eriksson, H. Andersson* i Nöbbelöf, *Blomberg, Borg, Levin*, Friherre *Stackelberg*, Friherre *Leijonhufvud* och *P. M. Larsson* i Löa.

Herr Anders Persson: Det var i anledning af ett yttrande utaf den ärade talaren, som i går öppnade debatten, som jag begärde ordet, och jag hade måhända ändock icke gjort det, om han icke i dag upprepat samma siffror, som han åberopade i går. Han säger nemligen, att pretentionerna å Frankrikes sida i fråga om traktaten från början voro så små, att det var fråga om endast tolf tullsatsar, men att dessa sedermera svällt ut till 135. Herr Chefen för Finansdepartementet visade i sitt anförande under gårdagen till hvilket ringa antal de genom traktaten förändrade artiklarne i vår tulltaxa, hvarom någon egentlig meningsskiljaktighet varit rådande, i verkligheten uppginge; men då förut nämnda argument i dag ytterligare kommit fram, anser jag mig böra till besvarande upptaga detta. Se vi efter huru dermed i sjelfva verket förhåller sig, så finna vi att, i fråga om siffran

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.*
(Forts.)

12, eller det antal artiklar, hvarom framställning från Frankrikes sida först gjordes, har denna siffra genom den uppställning traktatstariffen fått sjelf utsvält temligen betydligt. Så t. ex. förekommer att å ena stället räknas *väfnader, band och snörmakeriarbeten* af hel- och halfsidan för endast *en post*, medan, sedan denna post blifvit fördelad efter den uppställning tariffen har, den ingår på minst 14 särskildta ställen. Enahanda är förhållandet med artikeln "poleradt stål", som i siffran 12 ingår på ett ställe, men som i traktaten förekommer på 8 eller 9 ställen. Går man sålunda igenom dessa 12 artiklar, så kommer man till det resultat, att nästan hvarje siffra delas i större eller mindre delar, som sålunda svälla ut, som jag nämnde, ganska betydligt. Skilnaden emellan talen 12 och 135 är alltså i väsentlig mån beroende på en olika klassifikation.

En ärad reservant i Utskottet yttrade i anledning af Herr Chefens för Finansdepartementet anförande, att i afseende å redskap och maskiner icke mer än en fabrikant i de till tullkomitén på dess frågor inkomna svar förklarar sig kunna uthärda täflan utan skydd, och att denne fabrikant varit gynnad af en patenträtt. Det förhåller sig verkligen så, att icke mer än en fabrikant förklarar sig kunna uthärda täflan utan skydd, men det är också en sanning, att icke alla de fabrikanter, till hvilka tullkomiténs frågor utgått, lemnat svar på dessa frågor, och likaså är det en sanning, att t. ex. i Stockholm fabrikanterna kommo öfverens om det svar de skulle afgifva, för att svaren skulle blifva lika. Det var blott en enda, som gjorde ett undantag, en fabrikant, som visserligen hade patent på ett slag af sin tillverkning, nemligen skördemaskiner, och han uttalade aldeles bestämdt inför komitén, att fastän han hade att uthärda täflan med 100 andra likaledes patenterade, det just var med afseende å nämnda artikel, som han ej fruktade att i utlandet upptaga konkurrens, om han kunde få göra det på lika vilkor som andra länder. Jag har velat nämna detta, på det att Herrarne icke måtte tro, att denne ende varit så skyddad af sin patenträtt, att han icke behöfde täfla.

Jag kan förstå, om man, när fråga var år 1865 om antagande af den gamla handelstraktaten, hyste stora betänkligheter och ett visst missmod för densamma. Många näringar undanrycktes då ett stöd, som de under loppet af många år åtnjutit, och det var fråga om en ned-sättning i tullsatserna, som på sina ställen uppgick till 200 å 300 %.

Föreliggande förslag afser deremot aldeles icke att undanrycka någon näring ett stöd, som den hittills haft; den afser endast att behålla ett status quo.

Betraktar man den utredning tullkomitén lemnat, måste man erkänna, att våra fabriker och vårt näringslif gått mycket framåt under senare tider, och har vår industri kunnat utveckla sig till sin nuvarande ståndpunkt under frihandelssystemet, så vill jag tro, att man kan bibehålla det äfven hädanefter.

En talare på vestgötabanken har i går gifvit oss jordbrukare i denna Kammare en upplysning, eller, som en talare på skånebanken i dag kallade det, en slags fingervisning, att om de nu afsloge

traktaten, så skulle de i gengäld kunna få tull på sina produkter. Orden voro väl icke direkt dessa, men jag tror icke att man går grunnlagenheten för nära, om man säger att meningen låg ditåt. Jag skall anhålla att få undanbedja mig en sådan vink. Jag har under de år, jag varit med, icke höjt min röst för tull hvarken på spanmål eller andra landtmannaprodukter, och jag tänker icke göra det hädanefter. Jordbruket har under de senare åren, sedan tullskyddet borttagits för dess alster, ernått en sådan utveckling, att icke någon tid skall kunna uppvisa en motsvarande stegring. Herr Talman! Jag ber att få tillstyrka bifall till traktaten.

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.*
(Forts.)

Herr Fredenberg: Jag har ånyo begärt ordet i anledning af en anmärkning, som Bevillnings-Utskottets ärade ordförande i går afton rigtade mot mitt anförande. Jag yttrade nemligen, att i förhållande till folkmängden Sveriges förbrukning af franska handelsartiklar är större än Frankrikes af svenska. Trots talarens stora omdömesförmåga och skicklighet att handtera statistiska siffror, vågar jag dock påstå, att mina uppgifter i afseende å *konsumtionen* voro fullkomligt korrekta. För att få fram medaljens framsida visade han att *produktionen* af de alster, som de båda länderna utbyta, stält sig, beräknad på hvarje individ, betydligt gynsammare för Sverige än Frankrike, och detta erkänner äfven jag, ty jag fruktar icke att tillstå sanningen. Hvad vinner då Frankrike af vår export af hafre, trä och jern, de tre artiklar, som utgöra vår hufvudsakliga export till Frankrike? Jo, trefnad, nytt arbete och nya rikedomar, då vi deremot, genom att utsuga vår jord med hafreskördar och genom öfverafverkning ruinera våra skogar, såsom stundens glada och tanklösa barn lefva upp ej blott räntan, utan äfven en del af vår framtida bergnings kapital. Hvad vinner då slutligen Sverige genom importen från Frankrike af viner, konjak och likörer för nära 4 millioner årligen? Jo, oss väntar ingen lycklig framtid, utan blott en bedröflig morgondag med hufvudvärk och ånger öfver att lättsinnigt hafva förlösat våra ringa tillgångar, som bättre kunnat användas på arbete till framtida nytta och bergning.

Friherre Fock yttrade äfven, att genom att sätta högre skyddstullar en förädlingsindustri möjligen skulle kunna framkallas, men att man då måste från jordbruket, skogshandteringen och sjön rycka 50,000 arbetare, och att det vore synd beröfva alla dessa människor landsbygdens, skogens och hafvets friska luft för att stänga in dem i fabriker. Detta kan till en viss grad vara sant, men för det att vi hylla sådana naturfriska sanitetsskäl hade vi också förledet år råd att exportera till Amerika 55,000 arbetare i sin bästa ålder och sin bästa arbetskraft, hvilka säkerligen till större delen icke emigrerat, om fosterlandet kunnat gifva dem arbete och bröd.

En af mig högt värderad talare på malmöbanken framhöll för en stund sedan, att från Frankrike importeras för 472,000 kronor sill, men derå kan jag svara, att då svenska folket dricker ur för nära 4 millioner viner och konjak årligen, behöfver det sannerligen köpa saltvaror för 472,000 kronor. Han yttrade äfven, att om vi än

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

lägga en mångdubbelt större tull på öfverflödsvaror, den pekuniera vinsten likväl blir högst obetydlig. Deri har han fullkomligt rätt, men med afseende å *rättvisan* af en sådan beskattning, som ej kan med penningar mätas, tror jag att förhållandet ställer sig annorlunda.

De unionella skrämskott, som blifvit affyrade såväl från statsrådsbänken som från spridda tiraljörer i Kammaren, fruktar jag lika litet i dag som i går, ty Norge, som med klokhet och omtänksamhet vårdar sina egna intressen, kan icke gerna misstycka att broderlandet Sverige, i en rent ekonomisk fråga, i främsta rummet måste se på sina egna fördelar.

Jag fortsätter mitt yrkande om afslag.

Herr Aug. Peterson: I denna fråga har, långt innan jag begärde ordet, så mycket yttrats och så många skäl framlagts, att det icke skulle löna mödan för mig att söka framkomma med nya, i synnerhet som jag icke känner något, som kan inverka på frågans utgång, vare sig i ena eller andra riktningen. Men då jag icke med min röst kan bidraga till ett godkännande af Utskottets förslag, så har jag ansett det för en pligt att begära ordet för att tillkännagifva min ställning till frågan nu, då det synes blifva öppen votering, som skall afgöra dess öde.

Hvarje traktat innefattar ett köpsläende, och därför bör, enligt min uppfattning, den parten som icke är belåten med de vilkor, som erbjudas, vara berättigad att säga nej.

En ärad talare, som på förmiddagen hade ordet, yttrade i slutet af sitt anförande, att han icke ville taga på sitt ansvar att bidraga till traktatens förkastande. Jag vill icke heller taga på *mitt* ansvar att bidraga till att för flera kommande år binda Riksdagens själfbestämmningsrätt i afseende å tullagstiftningen. Jag gör det, likasom han, i den fullaste öfvertygelsen, att jag handlar i fosterlandets välförstådda intresse.

Det hufvudsakligaste skälet, som anförts för traktatens antagande, är att eljest sjöfarten i Sverige skulle lida afbräck. Det kan väl vara möjligt att, derest traktaten förkastas, vår sjöfart icke skall komma att blifva så väl tillgodosedd, men icke tror jag, att det skall komma att inverka *särdeles* mycket på densamma. Af det betänkande, som komitén i Norge afgifvit, rörande traktatsfrågan, kan man inhemta, att de komiterade ansett att traktatens förkastande icke skulle medföra synnerligt stora vådor för Norges sjöfart, hvilken dock, enligt uppgifter, som blifvit mig lemnade, är fyra gånger så stor som Sveriges. Nämnda komiterade yttrade nemligen, bland annat: "Huru föga dock den norska komitén sett någon våda för åtnjutande i fortsättning af samma lättnader för sjöfarten hädanefter som hittills, yttrar komitén slutligen: att i den förflutna tiden och för närmaste framtid så väl våra fartyg som våra varor skulle hafva egt samma tillträde utan traktat, som med en sådan" o. s. v.

När dessa komiterade kunnat så yttra sig om Norges sjöfart, torde det icke blifva så farligt med Sveriges sjöfart, om traktaten icke skulle komma till stånd.

Min ärade vän här bakom mig har sagt, att jordbruket i Sverige under de senaste åren utvecklats sig på ett öfver all förväntan storartadt sätt, och han tillskrifver detta den med Frankrike ingångna traktaten. Jag erkänner väl, att jordbruket betydligt gått framåt; men jag ber få fästa uppmärksamhet på den af tullkomitén gjorda utredning, enligt hvilken den svenska jorden under senare åren blifvit intecknad tre gånger så mycket mot hvad den varit före traktaten. Detta är också något som man bör taga med i beräkning, då man säger att svenska jordbruket så betydligt utvecklats sig.

Jag skall icke längre upptaga Kammarens tid, och då jag till de skäl, som blifvit anförda å den sida, jag tillhör, icke kan lägga några nya får jag anhålla om afslag å traktaten.

Herr Dahn: För min del vill jag yrka bifall till traktaten, ehuru jag i likhet med åtskilliga föregående talare skulle önskat den förmanligare för oss, men jag tror att ett förkastande af densamma skulle blifva ett uppslag till ett alltför hejdlöst tillbakagående i protektionistisk riktning. Och derom vill jag ej vara med.

Man har här talat om grusade näringar och en tilltagande emigration af arbetare. Det har emellertid visat sig, att, under de år 1865 års handelstraktat med Frankrike gällt, industrien oupphörligen utvecklats sig. Af de upplysningar, som från handtverkeriernas och industriens målsmän infordrats af tullkomitén, inhemtas visserligen att $\frac{1}{3}$ af dem icke påyrkat något högre tullskydd, men att deremot $\frac{2}{3}$ af dessa målsmän förklarar sig behöfva ett sådant. Således af tre garfvare i en stad behöfver en icke något tullskydd, men två hafva behof deraf. Hvad vittnar väl detta om? Jo, att de, som icke fordra skydd, tillgodogjort sig nutidens förbättrade arbetsmetoder och maskinerier, så att de kunna uthärda täflan med utlandet, men att de andra deremot uraktlåtit detta. Men då frågas, om hela nationen bör skatta åt deras okunnighet och håglöshet. Jag tror det icke.

Beträffande arbetarnes emigration, så visar det sig att denna just är störst i rika och fabriksidkande länder, såsom England, Tyskland, Holland, Belgien och Frankrike. I Ryssland, Grekland, Egypten och Turkiet, der stor fattigdom råder och fabriksindustrien högst obetydligt utvecklats sig, hör man sällan talas om emigration. Det måste således förefinnas någon annan grund för emigrationen än allenast tillvaron af en handelstraktat. För öfrigt kunna ju vårt lands arbetare användas vid andra gagnande företag än en alltför högt uppdrifven industri.

Sådana företag som urtappning och odling af våra myrar och mader och kanalisering af våra elfvar m. m. äro, enligt min uppfattning, mera berättigade att taga landets arbetskrafter i anspråk.

I afseende å de olika tullsatsen, som Sveriges exportartiklar vid införsel i Frankrike skulle draga, har Herr Lönegren yttrat att tullen å jern skulle uppgå till 20 å 25 proc. af värdet. Men då Sveriges utskeppning af jern med den införseltull, som gäller enligt 1865 års handelstraktat, kunde oupphörligen stiga, så måste naturligtvis ut-

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

skeppningen af jern från Sverige blifva ännu större till följd af de tullnedsättningar, som den nu ifrågavarande traktaten medgifver.

Herr Hæggström påstår, att den nedsatta tullen på hyflade bräder ej spelar någon rol, enär det under dåliga tider är ytterst svårt att sälja virke, men att man deremot i goda tider kan afyttra deraf så mycket som helst. Men om det under dåliga konjunkturner är svårt att sälja, så bör väl försäljningen blifva ännu svårare, om å afsättningsorten varan belägges med högre tull än förut.

Här har äfven sports hvarifrån man skulle få kassaartiklar för att ersätta de statsinkomster, som skulle gå förlorade, derest grundskatterna upphäfdes? Jo, till en början kan man beskatta vin af mer än femton graders sprithalt, någonting som, enligt hvad en medlem af regeringen upplyst, också lär vara ifrågasatt. Vidare böra leksaker och annat Nürnbergerkram samt tobak kunna beläggas med högre tullsatser. Men det finnes ännu en annan skatt, och det är bevillingen, som enligt min åsigt är den naturligaste och rättvisaste af alla skatter, allrahelst den progressiva bevillingen.

Hvad sjöfartstraktaten beträffar, så har man mot den invändt, att vår sjöfart på Frankrike skulle hafva utvecklats lika mycket, som nu varit fallet, den hittills varande sjöfartstraktaten förutan. Det har emellertid visats, att under den tid sjöfartstraktaten med Frankrike egt bestånd, vår sjöfart med nämnda land blifvit sju gånger större än den förut varit, men endast fördubblats med andra länder. Härvid vill jag dock erinra, att under de senaste åtta åren, från och med 1873 till år 1881, Sveriges sjöfart med de flesta främmande länder bibehållit status quo, med ett par till och med något minskats, under det deremot sjöfarten på Frankrike nära fördubblats. Frankrike är således det enda land i Europa, der vår sjöfart under sagda tid vuxit — ett förhållande som jag för min del icke kan tillskrifva annat än sjöfartstraktaten.

Jag yrkar bifall till Bevillnings-Utskottets nu ifrågavarande förslag.

Herr J. Johansson i Stockholm: Jag har icke begärt ordet för att försöka lemna några upplysningar i frågan eller yttra något, som icke förut blifvit sagdt. Jag endast vill angifva min ståndpunkt till densamma. Visserligen finner jag det egendomligt, att man den ena dagen stiftar lagar för våra skogars bevarande och den andra dagen arbetar på raka motsatsen. Ty otvivelaktigt är, att om man än icke för i år eller nästa år kan hugga de träd, som sakna nödiga dimensioner, man nog under loppet af de tio följande icke kommer att låta en enda stam blifva tjockare än som nått och jemt behöfs för att sätta yxan till roten på densamma eller försumma att begagna sig af den konjunktur, traktaten medför. Men att få tillfälle att på förmånligt sätt sälja sitt virke och sitt jern samt idka sjöfart, det talar dock för traktatens antagande.

Hvad angår frågan om importen, så må jag bekänna, att jag gerna dricker ett glas godt Bordeaux-vin, om det icke är för dyrt. Men blir det i följd af högre tull för kostsamt, så är jag så pass

herre öfver mina begär, att jag kan låta bli det. Jag begagnar icke siden, icke ens i min halsduk, såsom herrarne kunna se — det må ursäktas mig att jag ens nämner en sådan bagatell; men om jag för de mina skulle vilja köpa en schalet, ett förkläde, eller ett helt stycke siden, så går det på samma sätt med det som med vinet, om tulltaxan är för hög. Jag tror derföre, att det är bäst som det är med de i traktaten föreskrifna tullbestämmelserna. Ty med dem får man åtminstone någon tullinkomst; i motsatt fall finge man, om alla tänka som jag, ingen.

Jag gick upp till förmiddagens plenum i går, ledsagad af tvenne de älskligaste kamrater: den ene en god förhoppning, att traktaten skulle blifva antagen, den andra en fast föresats att rösta för densamma. Men jag får bekänna, att redan under gårdagens plenum hade min första sällskapskamrat svikit mig och rymt fältet och jag tror att det är många ledamöter som gjort samma erfarenhet. Den andra deremot har hittills varit mig trogen och jag hoppas, att den skall blifva det till slutet.

Jag önskade i går före diskussionens början en sak, som nu allt mer och mer kommer att realiseras såsom det synes. Jag önskade nemligen att hvarje Kammarens ledamot skulle yttra sin mening kort och tydligt, ju kortare, desto bättre, dels emedan hvar och en förut bildat sig en öfvertygelse, d. v. s. en sällskapskamrat N:o 2, som trots allt tal icke läser komma att lemna honom, dels derföre att franska handelstraktaten bildar ett oskiljaktigt helt, i hvars föreskrifter ingen förändring får ega rum. Ett sådant öppet och kort uttalande ger den tillfredsställelsen, att man får erfara icke blott huru många utan *hvilka*, som äro för eller emot traktaten, och detta är ganska nyttigt för den nye riksdagsmannen.

Jag skall icke besvara Kammaren med en enda siffra eller med ett enda tabellutdrag, ty vi kunna alla här i Kammaren läsa, skriva och räkna och som svenska Riksdagen är ganska generös i fråga om sådan lektyr, som behöfves för hemlexor, så är jag fullt öfvertygad om att hvar och en för saken intresserad nog har räknat och kalkylerat, och tror derföre att de siffror, som man här framlägger, gå, såsom man säger, in genom det ena örat och ut genom det andra.

Jag har emellertid i dessa hemlexor icke kunnat läsa mig till någon grund för den åsigten att traktaten skulle förkastas. Jag har under loppet af de 16 å 17 år, den hittills egt bestånd, alltid sett goda verkningar af densamma och tänkt godt om den. Så mycket ondt som jag hört om den i går och i dag, har jag icke hört på 16 å 17 år.

Nu säger man att det vore bättre, om denna traktat aldrig funnits till. Det är nog sant såsom saken nu står. Å ena sidan säger man, att om man *förkastar* traktaten, så skadar man mycket våra intressen, å andra sidan säger man, att om den antages, så skadas de derigenom också. Således uppstår det onda följderna huru man beslutar. Det är nog möjligt, att följderna af franska traktatens antagande kunna på icke så få af våra näringsgrenar inverka menligt, men menligare skulle helt visst följderna blifva för ännu flere, om den för-

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

kastades. Derföre, af två onda ting väljande det lindrigaste, ber jag att få rösta för bifall till Utskottets förslag.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Af statsrådsprotokollet för den 1 Juli 1881, som är bifogadt Kongl. Maj:ts proposition, har man inhemtat hurusom 1865 års traktat tid efter annan blifvit förlängd. Det synes vidare af de propositionen bilagda handlingar, hurusom slutligen den franska regeringen inbjudit den svenska till öfverläggningar om afslutande af en ny handels- och sjöfartstraktat. Man ser yttermera hvilka vilkor blifvit å ömse sidor framställda och de resultat, hvartill man kommit. Jag tror att man måste erkänna, att den svensk-norska regeringen icke kunnat göra annat, än gå in på framställningen om öfverläggningar rörande en ny traktat och jag är nästan viss om, att man numera gerna medgifver, att regeringen icke kunnat göra annat än vilkorligt antaga traktaten sådan den nu föreligger, emedan regeringen annars skulle hafva undandragit Riksdagen möjligheten att säga sitt ord. I början af riksdagen hörde man både enskildt och äfven i pressen uttalas ganska mycket klander öfver regeringens tillvägagående i denna sak, men tonen har i detta fall numera blifvit nedstämd, och till och med i den dagliga hufvudstadstidning, som oupphörligt varit sysselsatt med dessa frågor och arbetat allt hvad den kunnat mot denna handelstraktat, finner man i gårdagens nummer den förklaring uttalas, att regeringen gjort allt hvad den kunnat för landets nytta och detta på bästa sätt. Så långt har man då kommit, att man åtminstone måste göra detta medgifvande. Regeringen har också utverkat tid, så att Riksdagen icke behöft alltför plötsligt fatta sitt beslut. Likaledes tror jag att tidpunkten för traktatens framläggande för Riksdagen är synnerligen lyckligt vald, enär den af Riksdagen begärda utredning af våra näringsars ställning och tullsatserna är fullgjord och resultatet deraf blifvit utdeladt till Riksdagens ledamöter, och jag tror att rättvisan fordrar det erkännande, att regeringen i hvad hit hörer har gjort sin pligt. Den har jemväl iakttagit Riksdagens rätt, och nu ankommer det på Riksdagen att fatta sitt beslut och göra *sin* pligt. Första Kammaren har med en öfverväldigande majoritet fattat sitt beslut och godkänt traktaten. Norska Stortinget likaledes enhälligt. Det återstår nu för Andra Kammaren att säga *sitt* ord. Jag undrar storligen om Andra Kammaren skall vilja taga på sitt ansvar att afslå denna traktat. Jag ber en hvar betänka sig, innan han med sin röst bidrager till ett sådant beslut. Jag vill åtminstone icke påtaga mig ansvaret att afslå hvad så många efter noggrann pröfning antagit.

Efter den diskussion, som här i går och under förmiddagens lopp i dag egt rum, kan det just icke vara något nytt att tillägga och, äfven om jag kunde hafva något att till sakens utredande säga, utöfver hvad som redan blifvit sagdt, skulle jag anse det vara att missbruka Kammarens både tid och tålmod, om jag nu tilläte mig att ingå i någon detaljerad granskning af Utskottets betänkande, af reservationen eller hvad som under diskussionen om traktatförslaget förekommit. Det är likväl alltid något en hvar af oss kan hafva lust

att tillägga, men, efter de anföranden vi nyss hört af chefen för Finansdepartementet, Utskottets ordförande och ett par af dess ledamöter, anser jag de skäl, som å motsidan blifvit anförda, till hufvudsakligaste delen vara vederlagda. Om det vore möjligt att ställa sig helt och hållet utom striden och läsa igenom den här förda diskussionen opartiskt och uppmärksamt tror jag det skulle återstå ganska litet ovederlagdt af hvad som blifvit invändt emot antagandet af traktaten.

Beträffande allt detta talet om arbetslöshet, emigration, fattigvård m. m., som skulle blifva en följd af traktatens antagande, så tror jag icke man bör lyssna dertill, ty allt detta har man naturligtvis framdragit derföre, att man icke vidare skulle ha tillfälle att med tillräckligt skydd uppmuntra en och annan industrigren, men det är ju visadt, att knappast något, som är föremål för svensk industri, häraf beröres. Antages deremot traktaten, bereder man i och med detsamma ökad trygghet för en mängd andra vida betydelsefullare näringsgrenar, som sysselsätta ett mycket större antal arbetare, och dermed försvinner också betydelsen af allt tal om emigration af denna orsak, ömsinthen mot arbetsklassen och dylikt.

Beträffande de rop på skydd, som vi från andra håll hört och så ofta få höra, visar det sig, såsom jag också tror förut blifvit påpekadt, af bilagorna till Kommerskollegii berättelse angående våra fabriker och manufakturver, som i dessa dagar utkommit, att tillverkningsvärdet vid våra gjuterier och mekaniska verkstäder stigit från 17,800,000 år 1879 till 21,451,000 kronor under 1880. Hvad väfnadsindustrien angår, om hvilken vi också här hört mycket talas, så utgjorde sammanlagda tillverkningsvärdet deraf år 1879 ungefär 19 millioner, men år 1880 deremot 23 millioner.

Hela tillverkningsvärdet för fabriksindustrien, som år 1879 utgjorde 134 millioner, uppgick år 1880 till 152 millioner.

Jag tycker icke dessa siffror tala om någon tillbakagång för industrien eller för behovet af något i väsentligare grad ökad skydd.

Beträffande i öfrigt talet om skydd för industrien, förekommer bland annat en petition, stäld till Riksdagen och utdelad till Kamrarnes ledamöter, som förtjenar särskildt beaktande till följd af den massa personer, hvilka undertecknat densamma. Såsom redan i går nämndes, hade bland andra icke mindre än 444 arbetare från Drags bolag undertecknat denna petition med en "innerlig hemställan" till Riksdagen att icke bifalla traktaten. Huruvida nu dessa arbetare hafva förmåga att bedöma hvad vi nu under dessa båda dagar diskuterat, lemna jag derhän. Hvad särskildt Drags fabriker och deras behof af tullskydd angår, har jag händelsevis reda på att år 1879 utdelades till aktieegarne i detta bolag 1200 kronor på, hvarje aktie, lydande å 7,500 kronor, eller 16⁰/₁₀₀. Vid sådant förhållande synes man åtminstone icke hafva haft så stort skäl till klagan från det hållet. På samma sätt är också förhållandet med åtskilliga andra petitionärer. Då de sjelfva skickat till oss en af dem undertecknad petition, kan det väl icke anses ogrannlaga att här nämna några af dessa fabrikanter. Bland andra förekomma deribland också C. O. Borgs

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

söner i Lund. Jag har all anledning tro att detta aktade namn har lika god kredit som förut trots den ännu gällande traktaten.

På en liknande tiggargilla, om jag så får benämna dem, som vi fingo i fjor, såg jag namnet på en fabrikant Carl Holmberg från Lund, gjuteriegare. Då denne man började sin affärsverksamhet med ringa kapital, understöddes han af fadern till min granne här på skånebänken, som uti företaget insatte 20,000 kronor. Fyra år senare löste Herr Holmberg ut honom ur affären med 80,000 kronor för 20,000 och enligt min öfvertygelse är denne driftige och duglige industriidkare nu en mycket förmögen man. Jag har icke någon anledning att tro det denne, då han tecknade under petitionen, gjorde det i akt och mening att alla, som hos honom köpte en plog eller annat, skulle därför, utom priset, betala en skatt till honom, utan jag tror snarare, att det var ömhet för andra näringar, som gjorde att han satte sitt namn under petitionen. Af tullkomiténs betänkande finner man vidare, att i fråga om krittillverkningen i Skåne, egarna till de der befintliga kritbruken förklarar, att dessa gå med förlust och komma med all sannolikhet att nedläggas, om ej tull kan åsättas krita. Men mina medlemmötter på malmöbänken veta nog likaväl som jag huru det härmed i verkligheten förhåller sig, och min öfvertygelse är att få affärer äro så goda, som denna. Det kan icke nekas till att, då man skriftligen vill låta sådana uppgifter komma till allmänhetens kännedom, det går väl långt, och hvad beträffar allt detta rop om skydd, tror jag att man kan subtrahera ifrån en stor del deraf, såsom helt och hållet obefogadt. Hvad för öfrigt angår denna petition, förekomma deri ganska kostliga saker, med hvars uppläsande jag dock icke vill upptaga Kammarrens tid. En enda sak vill jag emellertid påpeka, nemligen hurusom en och samma person förekommer der på två särskilda ställen. På sidan 23 förekommer nemligen *Per Kalling, Grefve, Filosofie doktor, Örebro och Myrö*, och på sidan 38 förekommer äfven en person med alldeles samma namn, titlar bostad och adress, som den förre, hvarför jag vill antaga att en och samma person på båda ställena afses. Huruvida samma förhållande eger rum med någon annan, har jag icke haft tillfälle att iakttaga, men visst är att man i denna petition påträffar mycket, som är särdeles betecknande och vore värdt att omnämna.

För min del ogillar jag visst icke absolut petitioner. Tvärtom anser jag dem vara både viktiga och berättigade, när de gifva ett uttryck af något som rör sig på djupet hos folket och angifva det-sammans behof, känslor och tänkesätt. Då anser jag det vara till och med en helig och dyrbar rätt för folket att begagna detta sätt att meddela sig med dem, som hafva dess angelägenheter om hand, det må nu vara regeringen eller Riksdagen. Men jag ogillar på det bestämdaste, att man begagnar denna petitionsrätt på det sätt, som man här gjort. Ty man må tillerkänna massan af folket mycket sundt förstånd — hvilket jag gör och derföre äfven anser en vida större del, än hvad nu är förhållandet, vara fullt kompetent att utse sina förtroendemän vid riksdagarna, de skola säkert alltid vara angelägna om att välja redbare och kunnige män — men jag kan icke tiller-

känna detsamma förmågan att bedöma frågor, som vi här behöft så lång tid att diskutera och om hvilka så många olika meningar äro rådande. Att inlåta sig derpå och uttala sina omdömen på sätt här skett, på utskickade listor, det anser jag vara ett missbruk af petitionsrätten, hvilket sannerligen icke är egnadt att höja anseendet hos den sida, som vill begagna sig deraf.

Hvad beträffar trävarurörelsen, har derom så mycket blifvit ordadt, att jag icke behöfver tillägga något. Men, för den händelse att någon här i Kammaren finnes, som hyser den föreställning, att Frankrike icke kan hemta de trävaror, hvaraf det är i behof, från annat håll, än från oss, så skall jag be att få påminna om hvad vederbörande sjelfva i detta afseende uttalat, och som är att finna uti de svar, som afgifvits på de af tullkomitén uppställda frågor. Den fråga, som härpå har afseende, lyder. "*Hvilka länder konkurrera med Eder i allmänhet?*", och derpå heter det: "Finland återfinnes i 30 af de 46 svaren på denna fråga, Ryssland är omnämndt i 29, Norge i 23, delar af Tyskland i 5, Galizien 2 och Österrike i 1 svar. Norra Amerika synes dock vara den svåraste konkurrenten, enär det omnämnes i 36 svar" etc. Detta torde visa att Frankrike icke är för tillfredsställandet af sitt behof af trävaror uteslutande hänvisadt till oss, utan kan taga dem på många andra håll, hvarigenom vårt land kunde komma att tillskyndas en anseelig förlust. Kunna vi derjemte betrygga den marknad vi ha för våra öfriga viktigare exportartiklar, såsom jern och spanmål — till hvilka jag hoppas äfven skall, såsom en talare i går nämnde, inom kort komma smör, hvilket i Frankrike är tullfritt — så är väl detta en förmån att taga vara på. Men dessutom hafva vi ju äfven sjöfartens intresse att tillgodose, så mycket viktigare, som denna näring lemnar vårt land en årlig bruttoinkomst af mellan 30 och 40 millioner kronor. Jag vill nemligen, äfven jag, i likhet med hvad en talare i går yttrade, att icke blott det ena, utan äfven det andra intresset tillgodoses, och min pligt såsom ledamot af denna Kammare anser jag vara att, så långt min förmåga och mitt förstånd sträcka sig, främst söka att se *det allmänna* till godo.

Jag har glömt att yttra mig med anledning af det tal, som här förekommit om statens skuldsättning, och jag tillåter mig också åberopa en af de många brochyror, som bland Kammarens ledamöter blifvit utdelade och som bär titeln: "Handelsbalansen" etc. Der förekommer en redogörelse för utförseln af guld och silfver under åren 1829—1879, och deraf visar det sig att under denna tid guld och silfver införts i landet för 131½ millioner kronor och utförts för 99 millioner, och att således införseln öfverstiger utförseln med omkring 31 millioner kronor. Och detta, säger man, måste vara en naturlig följd af vårt lands oupphörligt växande skuldsättning.

Jag lemnar derhän, huruvida denna bevisföring är riktig, men aldrig hade jag trott, att man i denna fråga skulle kunna blifva till den grad fanatisk, att man alldeles glömde bort, att vi under denna tidsperiod byggt jernvägar, såväl statens som enskilda, på omkring 600 mil. Deraf hafva statens jernvägar kostat omkring 240 millioner

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

kronor, om man räknar rätt, och inräknar kapitalrabatt på upplånta medel m. m., och utan att räkna räntor under byggnadstiderna och för de enskilda jernvägarne har jag hört kostnaderna beräknas till omkring 250 millioner; sålunda i det närmaste 500 millioner hafva vi under tiden nedlagt i jernvägsbyggnader. Jag undrar om icke detta äfven förtjenar att i någon mån tagas i betraktande, då man talar om vår oerhörda skuldsättning och vill sätta den likasom mycket annat — man kan väl säga både likt och olik — i sammanhang med franska traktaten.

Jag har hittills uppehållit mig vid den ekonomiska sidan af frågan, men jag kan icke heller underlåta att något fästa mig vid frågans politiska betydelse. Först dock ett par andra reflexioner. För min del hyser jag i lika hög grad som någon annan aktning för andras åsikter, men jag får bekänna, att bland dem som hysa protektionistiska åsikter finnes nemligen en och annan, som är till den grad ifrig, att det snart sagdt öfverskrider rimliga gränser. Så vet jag väl, att man här sökt lägga band på sina kamraters handlingsfrihet. Det har till och med gått så långt, att jag i går hörde på tal om en person, som ansågs möjligen kunna vara för traktatens antagande, ett yttrande, att "han må väl icke vara någon fosterlandsförrädare heller". Visserligen anser jag icke dylika yttranden alls farliga; ty man skulle i så fall få att göra med allt för många "fosterlandsförrädare" och det äfven på de högre trappstegen i samhället; och jag hoppas ändå att man vill erkänna, att hvilkendera sidan man i denna fråga än tillhör, den ene kan hysa lika varmt intresse för fäderneslandets bästa som den andre och lika nitiskt sträfva för dess väl, så långt förmågan räcker.

Till sist vill jag endast nämna att under hela den tid jag varit riksdagsman, jag icke kan erinra mig att i någon fråga, der utgången varit så tvifvelaktig som i denna, den ena sidans anhängare så legat under i bevisningen som i denna; och om skäl och bevis finge gälla, borde utgången sannerligen icke vara tvifvelaktig. Det är äfven derföre som jag hoppas, att en och annan, som förut varit tveksam och måhända gifvit något halft löfte, nu skall känna sig öfvertygad; och om man känner sig öfverbevisad, då är det ju alltid rätt att erkänna det, ja det är en pligt. Att deremot rösta *mot* sin öfvertygelse endast derföre att man möjligen gifvit ett förhastadt löfte, innan man hört denna diskussion, och något sådant vill jag icke tro kan ifrågakomma, det vore mera än ett fel.

Jag kan icke heller lemna alldeles oberörd den ställning Riksdagen i denna fråga intager till regeringen, till Norge och till Frankrike, ja, jag vågar säga det, äfven den ställning Riksdagen intager till regeringen jemväl i åtskilliga *andra* viktiga frågor, som snart föreligga till afgörande. Jag talar icke såsom partiman, då jag nu vidrör detta sista förhållande, ty jag är fullkomligt öfvertygad att alla gerna önska att dessa frågor snart måtte bringas till en lycklig lösning, om än meningarne kunna vara delade i fråga om bästa sättet derför. Men lika visst är jag öfvertygad derom — och det tror jag en hvar också skall medge — att ett Riksdagens afslag å regeringens

framställningar i frågor, som äro ömtåliga, derföre att de beröra vår ställning till andra länder, icke kan annat än verka förlamande på samarbetet i de andra stora frågorna; och detta är något som vi icke heller få alldeles glömma, om vi önska framgång åt dessa senare frågor.

Med några ord vill jag äfven beröra, hvad här yttrats om nödvändigheten af, att Riksdagen icke afsäger sig sin rätt att tillgripa högre tullar på öfverflödsvaror för att bereda statsverket ersättning för den minskning i inkomster, som blifver följden af åtskilliga viktiga skatters afskrifning. Det har icke kunnat undgå att förefalla mig något underligt, att höra ett sådant tal från ett håll, der man eljest just icke sport något intresse för skattefrågornas lösning; men helt visst måste väl ändock ett sådant intresse nu finnas. Emellertid är jag för min del öfvertygad att, på sätt förut äfven blifvit påpekadt, det gifves andra sätt att beskatta förmögenheten och jag betvivlar icke, att skattekomitén nog kommer att taga den saken i noggrant öfvervägande. Och om efter tio år vi skulle finna att traktaten kan undvaras, kunna vi ju då tillgripa denna inkomstkälla; inkomsterna skola nog äfven då vara välkomna, ty vid den tiden är helt säkert grundskatternas afskrifning i sin helhet icke bragt till slut. Som sagdt, den politiska sidan af frågan förtjenar äfven att tagas i allvarligt öfvervägande, särskildt af Andra Kammaren, som nu är sista mannen att i denna fråga fatta sitt beslut. Jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Häruti förenade sig Herrar *Arnoldson, J. Andersson* i Häckenäs, *P. Andersson* i Högkil, *A. F. Petersson* i Sibbarp, *Folke Andersson, J. Andersson* i Lysvik och *N. Nilsson* i Espinge.

Herr Hörnfeldt: Jag hade icke tänkt besvåra Kammaren med något yttrande i denna fråga, helst som jag är öfvertygad, att hvar och en redan fattat sitt beslut och jag icke kan hysa någon den aflägsnaste förhoppning om att genom mina ord verka till någon rubbning i detta beslut.

Jag skulle således icke begärt ordet, om icke särskildt en speciel omständighet dertill framkallat mig, nemligen den att en talare, som uppträdt emot den Kongl. propositionen angående traktaten, bland annat anfört det skälet, att linnetillverkningen genom traktaten icke skulle blifva tillräckligt tillgodosedd. Då jag tillhör en ort, hvarst icke så obetydligt af linneväfnader tillverkas, så måste jag, min pligt likmätigt, bekänna, att, äfven om jag måste medgifva, att det ligger en liten olägenhet i det ringa skydd, som kommit denna artikel till godo i jmförelse med en mängd andra fördelar, som traktaten medförer, så måste jag dock ovilkorligen finna, att den Kongl. propositionens antagande är fördelaktigt såväl ur unionella och politiska som finansiella skäl.

Jag tror att man mycket lugnt kan lägga sin sedel i urnan och rösta för bifall, och för min del gör jag det så mycket hellre som, äfven om jag hyste de allra strängaste protektionistiska åsigt, jag

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

likväl icke skulle våga att på mina svaga skuldror taga det ansvar, som ett afslag skulle medföra.

Herrar *E. P. Jonsson, Näslund* och *Näsman* instämde med Herr Hörnfeldt.

Herr Danielson: Jag skall försöka att vara så fåordig, som möjligt.

Här hafva så många sifferuppgifter meddelats, att det synes mig vara alldeles öfverflödigt att anföra något ytterligare af det slaget; men jag vill nämna, att jag icke kan dela deras åsigt, som anse denna fråga för vare sig en politisk eller en partifråga, ty den är, enligt min uppfattning, helt enkelt af så allmän beskaffenhet, att ingen bör känna sig sårad af de åsikter, som i den ena eller andra riktningen om densamma här kunna blifva uttalade.

Jag vill för ingen del neka regeringen mitt erkännande för dess åtgärder i denna sak; men jag kan det oaktadt icke heller underlåta att uttala mina betänkligheter mot det föreliggande förslaget. Här har så mycket framhållits, att man icke kan taga på sig ansvaret för ett afslag i saken. Ja, mine Herrar, så brukar man vanligen säga, då man vill förtaga den handlingskraft, som erfordras, när det verkligen gäller att handla. Det nämnda ansvaret bör således icke framkomma på det sätt, att vi inbördes klandra hvarandras åtgöranden, utan detta bör drabba oss från våra komitenters sida och genom den dom, som desse fälla öfver oss.

Här har vidare, minst sagdt, skämtats med anledning af den i dessa dagar här utdelade, till Riksdagen ställda adress och om petitioner i allmänhet. Bland annat har en talare på skånebänken framhållit det oberättigade i nyssnämnda adress, men han slutade med den förklaring, att han icke hade något emot petitioners framläggande, endast de gingo i den riktning, som *han* tyckte om. I förevarande fall deremot säger han, att adressens aflemnande var en obetänksam handling, att petitionsrätten blifvit missbrukad o. s. v. samt att ingen af dem, som underskrifvit nämnda handling, hade reda på hvad han underskrifvit. Ja, möjligen är detta förhållandet; men jag skulle dock kunna tänka mig möjligheten deraf, att åtminstone någon vore lika klok som den värde talaren, och i allt fall synes det mig märkvärdigt att, på sätt som han gjorde, framskjuta sitt egna jag samt att anse sig vara klokare än andra, som ju måhända äfven kunna hysa en åsigt, värd att taga vara uppå. Emellertid, hvad man än må säga om ifrågasvarande petition, så råder dock oro i landsorten i fråga om de förhållanden, som nu äro rådande. Jag vill icke beröra förhållandena i städerna och huru det der står till med industrien, ty jag kunde då få till svar: det begriper du icke; men angående den stora mängden af jordbrukare på landsbygden, så är det väl en allmänt känd sak, att dessa befinna sig i en så betryckt ställning, att en jemförelse emellan förhållandet nu och för 15 å 20 år tillbaka skall visa en ofantligt stor skillnad.

Här har talats om det blomstrande tillstånd, hvartill våra närin-

gar under den tilländalupna traktatstiden uppgått; men man behöver blott uppmärksamma förhållandena på landsbygden och se den ökade skuldsättning, som på senare årtiondet egt rum för att man skall häpna; ty man skall finna att tre fjerdedelar af Sveriges jord är in-tecknad till hälften, ja till och med till dess fulla värde. Och ändå säger man att jordbruksnäringen i vårt land gått framåt! Måhända har en del af de på detta sätt erhållna penningarna blifvit använd på jordbrukets förbättrande, men största delen har slösats på öfverflödsva-ror, hvilka stå till buds i hvarje fall, men i synnerhet härröra från den period, då franska handelstraktaten kom till stånd.

Jag tror visserligen att, om man ser den föreslagna traktaten blott från *statsregleringens* synpunkt, den nog kan låta försvara sig och *den* regleringen, skall nog gå i hop; men, mine Herrar, vi hafva en annan reglering som är lika vigtig, nemligen regleringen af *landets allmänna ekonomi*, och huru den skall bestå profvet, kan jag för min del omöjligen förstå; kunde den det, så skulle också jag gå in på antagandet af traktaten. Tro Herrarne väl att vi med vårt ringa drift- och förlagskapital, med våra ringa arbetskrafter skulle kunna täfla med ett så rikt land som Frankrike? Vi böra äflas, har man sagt, att vara lika dugtiga som fransmännen, att dricka vin vid hvarje måltid och att bära lika fina kläder som de; men hvarifrån taga penningar till allt detta? Det går väl an, så länge vi hafva ännu något af våra skogar i behåll, men det är, dess värre, en beklaglig sanning att öfverafverkning å våra skogar eger rum, att den öfverstiger återväxten. Detta oakadt vilja herrarne ge dessa skogsafverkare en sådan uppmuntran, att alla andra näringar skulle uppoffras för att dessa afverkare skola i ostörd ro föra landet till dess undergång. — Men då skogarne äro slut hvad återstår då vidare: jo, att låna så länge man har kredit; men det kan hända, att den dagen kommer öfver oss förr än vi ana, då krediten är slut eller åtminstone blir ruinerande dyr.

Jag för min del har trott att, innan traktaten antages, man hade bort ordna vår skogslagstiftning så, att åtminstone desse skogsafverkare varit skyldiga att sörja för skogens återväxt. Men månne detta kommit i fråga? Hvarje gång, som förslag i sådant syfte förekommit, har ingen menniska velat ens höra talas derom. Under min riksdags-tid har frågan om ordnandet af våra yttre affärsförhållanden ofta uppstått; men hvarje gång man bragt frågan på tal, så har alltid svarats, att handelstraktaten lade hinder i vägen därför. Huru kunna vi väl nu vara säkra för att icke under de ytterligare tio år, hvarom det nu är fråga att binda vår handlingsfrihet, sådana omständigheter kunna inträffa, att de, som nu uttalat sig mot förslaget, skola befinna sig i en bättre ställning än de, som ifrå för dess antagande. Vi veta ej hvilka dagar som stunda; men min fullkomliga öfvertygelse är, att den allmänna meningen i landet skall göra sig hörd. Man kan icke förblifva främmande för det faktum, att jordbruket befinner sig i en ytterst bekymmersam belägenhet; man kan icke förneka, att våra arbetsamme, idoge och sparsamme jordbrukare nödgas sälja sina hemman för att begifva sig till Amerika. Mången af dem gör det med svidande hjerta och tårade ögon. Mer än en gång har jag varit

Angående
nå handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

i tillfälle att se detta. De hafva sagt: det är omöjligt för oss att kunna som mindre jordbrukare här bereda oss vår framtida bergning och för att icke blifva alldeles utblottade, och då framtiden ej ter sig annat än i mörka färger, måste vi lemna landet.

Sedermera har man här talat om skyddstullar och dervid särskildt namngifvit orten Norrköping. Jag kan icke begripa, hvarföre man skall afundas öfver att åtminstone någon näring går någorlunda framåt. Denna förmån unnar jag åt alla näringar; ty ju rikare och förmög-nare industriidkarne blifva, desto allmännare blifver också välståndet i landet; men förhållandet är det, att så snart någon industri synes vara på väg att blomstra upp, så är man genast färdig att korsa dess sträf-vanden. Nu har man visserligen antydt att, om traktaten antages, så har man i allt fall andra utvägar att komma åt den rike än genom tullen på vin och lyxartiklar; men det ena sättet lärer nog icke blifva bättre än det andra, och att i så fall ingenting blifver af tager jag för gifvet.

Jag har velat nedlägga min mening till protokollet, ty, om jag fortfarande skulle blifva ledamot af denna Kammare, skall det kan-hända komma en dag, då det kan vara godt att hafva sin mening der förvarad.

Tillika vill jag anmärka en väsentlig olägenhet, som traktaten skulle medföra. Det heter nemligen i en artikel deri, att vi skola fort-farande blifva hugnade med att få mottaga dessa handelsagenter, som resa från gård till gård för att utprångla sitt skräp. Man vet huru dessa herrar gå till väga; de hänga sig fast vid en plats som iglar och det lönar knappt mödan att försöka köra dem på porten, och hvad som måste sitta emellan vid sådana besök det är naturligtvis de svenska näringarne och den svenska valutan. Jag tror att, om vi binda oss på sätt här föreslagits, så skall vår kredit än ytterligare i betänklig grad anlitas och det allmänna välståndet derigenom blifva så väsentligt hotadt, att de herrar, som nu rösta för traktaten, skola hafva större ansvar än de, som med sin röst sökt att afböja den-samma antagande.

Af hvad jag nu anfört framgår naturligtvis att jag röstar för af-slag å traktaten.

Med Herr Danielson instämde Herrar *Norén, Sandberg, J. Andersson* i Knarreвик, *J. Anderson* i Tenhult, *Sjö, Sven Håkansson, J. A. Eriksson* i Upsala och *N. Olsson*.

Herr Rubenson: Kongl. Maj:t, Bevillnings-Utskottet, samma Ut-skotts reservanter samt åtskilliga af de talare, som i dag och i går uppträdt i denna fråga hafva, hvar och en efter sin ståndpunkt, upp-ställt det föreliggande traktatsförslagets vinst- och förlustkonto. Jag vill för min del icke säga, att jag kan instämma i alla dessa beräk-ningar. Tiden tillåter dock icke nu att ingå på en granskning af den ena eller andra af dessa beräkningar. Jag vill blott framhålla, att alla tyckas vara ense derom, att traktatens öde hvilar på sjöfarts-traktaten, och de, som varmast talat för traktatens antagande, hafva

med skäl betraktat sjöfartstraktaten såsom en assurans för vår sjöfart. Vidare hafva vägt betydligt i vågskålen de lindringar i tullen på trä och jernvaror, som traktaten tillförsäkrar oss i Frankrike. De som handla med dessa varor böra härvid hafva det största vitsord. Då de förklarar sig nöjde med dessa lindringar, kan hvad man från annat håll hört sägas, att lindringarna skulle vara af noll och intet värde, i intet afseende inverka på mitt omdöme, enär, som sagt, *det* väl bör vara afgörande, som säges af dem, som drifva de nämnda afvärerna. Jag vill slutligen äfven framhålla den omständighet, vid hvilken i mitt tycke i denna Kammare fästats alldeles för liten betydelse, att artikeln smör enligt traktaten för oss är tullfri i Frankrike.

Dessa äro nu de angifna fördelarne af traktaten. Hvilka äro då å andra sidan de omtalade olägenheterna? Dem kan man sammanföra snart sagt i en enda, nemligen den, att vi under en längre tid skulle blifva bundna i afseende på vår tullbevillningsrätt. Detta band skulle visa sig i två hänseenden och sålunda utgöra lika många skäl för afslag. Det ena skälet är, att vi genom traktaten hindrades från att lägga högre tull på sådana lyxartiklar, som derfor kunna vara lämpliga. Det är ett skäl, som man tillagt mycket stor betydelse. Om vi då se till, hvilka de lyxartiklar äro, som här äro i fråga, så lära väl meningarna ej vara delade om att det hufvudsakligen är vin, och hvar och en inom denna Kammare och, såsom jag tror, äfven inom Medkammaren torde medgifva att det skulle hafva varit bra, om vi ej hade behöft gå så långt i eftergifter härutiinnan, som vi gjort. Men kan någon tänka sig möjligheten att få afsluta en tarifftraktat med Frankrike utan att behöfva göra betydliga medgifvanden i afseende å vintullen? Jag kan ej föreställa mig det; och då dertill kommer att de fordringar, som af Frankrike i denna punkt uppstålts, blifvit i betydlig mån eftergifna, föreställer jag mig, att den sidan af saken ej bör spela någon stor roll.

Jag kommer nu till det andra skälet, och det lär vara ett kardinalskäl, att vi genom traktaten skulle blifva bundne i det hänseendet, att det vore oss förment att öka tullen på åtskillige artiklar i skyddshänseende. Man har till och med sagt, att denna franska traktat och den tariff, som åtföljer densamma, bundit oss i alla våra hufvudnäringar. Vore det så, skulle det naturligtvis vara en ganska tänkvärd sak att se efter, huruvida det ej vore skäl att rösta mot traktaten. Men vid närmare påseende finner man, att detta påstående saknar all grund. Det är icke våra hufvudnäringar som bindas; ty hvad menas med dem. Den ena kan naturligtvis för dem sätta gränsen här, den andre der. För min del antar jag att den skulle kunna sättas så, att de fabriker, hvilkas tillverkningsvärde under något af åren 1876—1880 uppgått till en million kronor, utgöra hufvudnäringar. Att detta kan vara en lämplig gräns framgår deraf, att dessa fabrikers sammanlagda tillverkningsvärde år 1880 uppgått till 136,000,000 kronor under det samtliga fabrikers utgjort 153,000,000 kronor. Dessa hufvudnäringar äro 28 till antalet, under det samtliga fabriksgrenars antal uppgår till 132. Då befinnes det att af dessa 28 fabriksgrenar följande icke hafva några artiklar, som finnas upptagna vare sig i 1865 års

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.
(Forts.)*

*Angående
nya handels-
och sjöfarts-
traktater med
Frankrike.*
(Forts.)

traktat eller i det närvarande traktatsförslaget. De äro: färgerier, litografiska fabriker, maldrycksfabriker, oljeslagerier, skeppsbyggerier, sprängämnesfabriker, tegelslagerier, tobaksfabriker och trämassfabriker med ett sammanlagdt tillverkningsvärde af något mer än 29,000,000 kronor. Vidare finnes en del af dessa hufvudnäringar, hvilken beröres i 1865 års traktat, men icke i den föreliggande. De äro: mekaniska bomullsspinnerier, linnespinnerier och ullspinnerier, mekaniska snickerifabriker och tändsticksfabriker tillsammans med ett tillverkningsvärde af 25,000,000 kronor. Dessa här omtalade fabriksgrenar äro således sådana, som icke beröras af den närvarande traktatstarifen, och deras tillverkningsvärde utgör öfver 54,000,000 kronor. Sedermera kommer jag till en annan grupp, som visserligen är upptagen både i 1865 års traktat och i den närvarande, men för hvilken tariffsatserna äro alldeles precis lika i båda äfvensom lika med dem, som beslötos i 1880 års stridstulltaxa. Man kan nemligen icke betrakta denna tulltaxa annat än som en stridstaxa, i hvilken en del tullsatsar icke kunna betraktas såsom definitiva, utan af mången lika med mig biträddes för att hafva något i köpeskilling vid traktatens uppgörande. Denna grupp utgöres af fyra olika grenar, nemligen: gjuterier eller mekaniska verkstäder, stearinljusfabriker, kemiskt-tekniska fabriker och sockerrafinaderier, hvilkas sammanlagda tillverkningsvärde representerar ett belopp af nära 41,000,000 kronor. Så kommer en grupp, som står mycket nära den föregående, der genom tariffen blott blir någon jemkning i föregående tullsatsar. Till denna grupp höra jern- och stålfabriker, klädesfabriker, andra hel- och halfyllefabriker samt trikotfabriker med ett tillverkningsvärde af något öfver 12 millioner kronor. Vidare finnes en grupp af sådana fabriker, der genom tariffen tullen dels höjes, dels sänkes mot hvad förut varit tänkt. Denna grupp utgöres af läderfabriker, pappersfabriker, porslinsfabriker och bomullsväfnadsfabriker med ett tillverkningsvärde af omkring 24½ millioner. Och slutligen hafva vi en grupp, der tariffen sänker tullen, men till denna grupp hör egentligen endast såp- och tvålfabrikerna med ett tillverkningsvärde af något öfver 1,600,000 kronor. Till denna kategori hör äfven sidenfabrikerna, hvilka dock icke kunnat i denna uppställning få plats bland de större fabrikerna, då deras tillverkningsvärde icke något af åren uppgått till fullt en million kronor. Ändtligen kommer en ny efter 1865 tillkommen grupp, nemligen glasbruksfabriker med ett tillverkningsvärde af 2,300,000 kronor, men hithörande tullsats är af en särskild anledning upptagen i tariffen.

Med hvad jag nu yttrat, vill jag hafva visat, att talet, som föres derom, att traktaten skulle gälla vår större industri, icke är riktigt och icke motsvaras af verkligheten.

Jag kan icke neka till att, när jag läste Bevillnings-Utskottets betänkande och den deremot afgifna reservationen, det föreföll mig, som om Utskottet och reservanterna likasom lekt kurra gömma med hvarandra; de hafva icke å någondera sidan velat taga fram sina verkliga skäl, utan endast biskälen. På ett ställe i reservationen framskymtar dock det verkliga skälet, då det nemligen heter: "I sjelfva verket innebära dessa uttalanden endast att hufvudsyftet med traktaten är att genom inverkan utifrån hålla tillbaka åsigtet, som nu här, lika-

som förut i utlandet hålla på att göra sig gällande“. Jag vill nu icke fästa mig vid det alldeles orimliga talet derom, att man skulle vilja med tvång utifrån åstadkomma det ena eller andra, allraminst något som faller sig så naturligt som att ingå en ny traktat i stället för en, som gällt sedan 1865 i tio år och sedermera åtskilliga gånger i afvaktan på en ny traktats afslutande förnyats, men jag fäster mig särskildt vid yttrandet, att meningen är att söka hindra och tillbakahålla åsikter, “som hålla på att göra sig gällande“. Jag kan icke neka, att bakom detta synes ligga en afsigt hos reservanterna att binda oss vid en ny riktning i tullagstiftningen.

Det är också en artikel i detta traktatsförslag, som efter min uppfattning gjort att, äfven bland dem, som komma att rösta för förslaget, finnas ljunna vänner och bland dem, som rösta mot det, bittra motståndare, jag menar artikeln maskinerier och redskap. Meningen är tydlig och i genomskinliga ordalag antydd, att man borde lägga tull på dessa artiklar i skyddsintresse. Men, jag frågar då, kan man rimligtvis sträfvä till ett sådant resultat? Tror man verkligen, att då å dessa artiklar sedan 1865 funnits tullfrihet och det visat sig, att maskinverkstäderna under tiden blomstrat, tror man verkligen, säger jag, att denna tullfrihet, då frågan kommer på allvar inom Riksdagen på tal, skulle upphävas, äfven om icke franska traktaten för detta upphäfvande lade hinder i vägen? För min del tror jag det icke. Underligt synes dessutom, att de, som drifva den satsen, att man icke bör låta sina åsikter bestämmas af *fruktan* för att hela vår sjöfart skall gå under, om traktaten icke går igenom, att samma personer vilja bygga sitt afslag på en *förhoppning*, att kunna genomdrifva tull på maskiner och redskap.

Slutligen ber jag att få erinra derom, att alla dessa förluster, som man beräknar genom traktaten uppstå, vare sig de gå ut på 100,000 eller 800,000 kronor, äro, försvinnande, då man tänker på de omständigheter, som inverka på den stora fabrikationen. Jag ber blott att i afseende härå få upplysa att under åren 1876—1880 nedgick fabrikernas tillverkningsvärde 1877 med 6,100,000 kronor, 1878 med 20 millionor och 1879 med ytterligare 10,500,000 kronor, men steg under år 1880 med 16,900,000 kronor. När man har för ögonen dessa stora siffror och besinnar, att grunden till dessa fluktuationer är att söka i den större eller mindre förmågan att konsumera eller med andra ord på bättre eller sämre konjunkturer, föranlåtes man att fråga: hvilken roll spela då dessa förstnämnda mindre siffror? Jag tror för min del en ganska liten.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

I detta yttrande förenade sig Herrar *Axel Key* och *Thomasson*.

Den vidare öfverläggningen angående förevarande ärende uppsköts till kl. 7 e. m., då detta sammanträde komme att fortsättas, och åtskildes Kammarens ledamöter kl. 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.